

Narocnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir.

Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izkjučna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

SLOVENEK

Bollettino No 1052 Forti puntate nemiche respinte nel settore meridionale 19 velivoli nemici distrutti

Nell'attuazione dei movimenti delle truppe italo-germaniche verso le nuove posizioni nelle scacchiere tunisine, Sfax e Kairouan venivano sgombrate.

Forti puntate di unità avanzate nemiche appoggiate da carri armati, sono state respinte nel settore meridionale.

Reparti della nostra aviazione attaccavano le retrovie dell'avversario; cacciatori tedeschi facevano precipitare cinque Spitfires.

Nel pomeriggio di ieri formazioni di quadrimotori bombardavano Napoli Trapani e Marsala causando notevoli danni agli abitati.

Sono complessivamente segnalati, tra la popolazione civile, 4 morti e 22 feriti.

La nostra caccia abbattette sei velivoli a Napoli e due a Trapani, altri quattro erano distrutti dalle artiglierie controaeree, di cui due nel cielo di Napoli, uno a Messina e uno a Pozzallo.

Nell'incursione su Cagliari segnalata dal bollettino di ieri, le batterie della difesa hanno colpito due apparecchi caduti in fiamme uno a sud di Solla l'altro nei dintorni della città. Quattro nostri velivoli non sono rientrati.

Vojno poročilo št. 1052

Močni sovražni sunki odbiti na južnem odseku 19 sovražnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Pri premikih italijansko-nemških čet na nove postojanke na tuniški šahovnici sta bila izpraznjena Sfax in Kairouan.

Na južnem odseku so bili odbiti močni sunki sovražnih prednjih enot, podprtih od oklepnh vozil. Oddelki našega letalstva so napadali nasprotnikovo zaledje. Nemški lovci so sestrelili pet Spitfirejev.

Včeraj popoldne so skupine štirimotornikov bombardirale Napoli, Trapani in Marsalo in povzročile znatno škodo na zgradbah.

Zgolj med civilnim prebivalstvom so našteali 4 mrtve in 22 ranjenih.

Naši lovci so sestrelili šest letal v Napoliju in dve v Trapaniju; nadaljnja štiri letala je sestrelilo protiletalsko toplotništvo, in sicer dve nad Napolijem, eno nad Mesino in eno nad Pozzallo.

Pri napadu na Cagliari, omenjenem v včerajšnjem vojnem poročilu, je protiletalsko toplotništvo sestrelilo dve letali, ki sta goreči tresčili na tla, in sicer eno južno od Santo Elia in drugo v okolici mesta.

Štiri naša letala se niso vrnila.

Trdnost in odpornost nemškega ljudstva

»Anglija nas z letalsko vojno drži za eno roko, mi pa s podmorniško vojno stiskamo Anglijo za vrat«

Berlin, 12. aprila. AS: Dr. Göbbels je objavil svoj redni članek v tedniku »Das Reich«, kjer pravi med drugim: V moderni vojni je duhovno in moralno zadržanje naroda glavni činilec in odločilne važnosti.

Ne mislimo govoriti o zunanih manifestacijah ob slavni zmagah, ne o zanosnem romantičnem rodoljubju. Danes vsakdo od nas gleda na vojno kot na neizogibno najnost in ne kot na navdušen patriotski dogodek. Danes gre za obstoj naroda, za obstoj vsakega posameznika.

Štrajna vojna preizkuša, ki nam je bila vsiljena, mora biti torej sprejeta s hladno zavestjo, da bi pomenil poraz konec vsega in vseh in da na drugi strani mir ni mogoč brez odločilne zmag.

Misliti na mir oziroma na to, da je prišel trenutek, ko je treba stremeti le po koncu konflikta, bi se reklo slabo poznati osnovne zakone vojne, to je, da se da nevarnost premagati le z največjim pogumom in z železno vztrajnostjo. Nekateri tuji opazovalci, ki gledajo naše priprave, prihajajo čisto do samovoljnih in zmotnih zaključkov. Primer: po nekem terorističnem angleškem letalskem napadu vidijo, da žene pri pogledu na požgane hiše ter na pobite ljudi jokajo. To je torej jasen znak, da duh prebivalstva ni več tako trden, kot je bil prej. Očividno bi se morale te ženske smejeti. Toda kje na svetu bi se moglo kaj takšnega zgoditi? Ali pa pravijo, da je treba iti nekaj kilometrov pod zemljo in opazovati delavce, prihajajoče na delo. Gore, če so na njihovih obrazih znaki utrujenosti ali zavnosti. Iz tega že trdno sklepajo, da nemška delavska masa ne vztraja več. Če si hoče narediti sodbo o nemškem delavcu, poslušaj njegov trikratni »Heil« na vsaki postaji. Ti ljudje pa ne opazijo, kako po velikih in majhnih središčih, po tovarnih in rudnikih vsakdo opravlja svojo dolžnost, naloženo mu od totalne vojne. Gotovo ni lahko in ne prijetno izpolnjevati svojo dolžnost, pa se ji vendar nihče ne izmika, ker dobro ve, kaj bi zadelo vsakega državljana in ves narod, če se ne bi doseglo to, kar je potrebno omogočiti oboroženim silam zmagati tudi v poslednji bitki.

Mi se prisostvujemo brez zanimanja ali brez moči naraščajočim sovražnikovem strahovalnim napadom. Trenutno so Angleži psihološko na boljšem, ker posledice bombardiranja lahko vsak sam neposredno vidi, dočim pa potopitev sovražnih ladij ne more videti. Resnica pa je zelo priprosta in zelo jasna. Anglija nas z letalsko vojno drži za eno roko, mi pa s podmorniško vojno stiskamo Anglijo za vrat. To je razlika. Videli bomo, kemu bo najprej postala sapa. Nemci ne ljubimo vojne in Hitler je storil vse, da bi jo preprečil. Odločila pa se bo vojna na bojiščih, kjer smo dosegli velike zmag in nam sovražniki lahko postavljajo nasproti doslej dva delna uspeha, ki pa sta zadela le periferijo, nikakor pa nista omajala našega središča. Zato smo lahko danes bolj zaupni in odločni kakor kdaj koli.

Sestanek med Ducejem in Hitlerjem

Borba se bo v popolnem soglasju brezpogojno nadaljevala z vsemi silami za zavarovanje evropsko-afriškega prostora proti vsaki nevarnosti z vzhoda in zahoda

Rim, 12. aprila. AS. Agencija Stefani poroča: Duce in Hitler sta imela razgovore od 7. do 10. aprila 1943. V Ducejevem spremstvu so bili načelnik italijanskega glavnega stana armadni general Ambrosio, državni podtajnik za zunanje zadeve Bastianini, višji uradniki italijanskega zunanjega ministrstva ter častniki vrhovnega italijanskega poveljstva.

Na nemški strani pa so s Hitlerjem udeležili tega sestanka državni maršal Herman Göring, nemški zunanji minister von Ribbentrop, načelnik vrhovnega poveljstva nemških oboroženih sil maršal Keitel, vrhovni poveljnik nemške mornarice veliki admiral Doenitz ter načelnik glavnega stana kopenske vojske general Zeitzler. Pri tem sestanku sta bila tudi navzočna nemški veleposlanik v Rimu von Mackensen in veleposlanik Italije v Berlinu Alfieri.

Med obsežno izmenjavo misli, do katere je pri tej priliki prišlo, so pretrpeli splošen politični položaj in tudi vsa vprašanja, ki se tičejo

skupnega vojskovanja. Dosežen je bil popoln sporazum glede ukrepov, ki jih je treba izdati na vseh področjih.

Duce in Führer sta znova potrdila trdni sklep ter sklep svojih narodov, da je treba nadaljevati vojno ter vpreči v to vse sile do končne zmage in popolne odstranitve vsake bodoče nevarnosti, ki bi od zahoda in vzhoda pretela evropsko-afriškemu prostoru. Znova sta potrdila skupne cilje, za katerimi teže osne sile zaradi obrambe evropske omike in za pravice evropskih narodov, za njihov svoboden razvoj in sodelovanje. Zmaga držav, ki so bile pristopile k trojnji zvezi, bo zagotovila Evropi mir, ki bo jamčil za sodelovanje vseh narodov na temelju skupnih koristi; narodov, ki so trdno sklenili, da je treba gospodarske vire sveta pravično razdeliti.

Razgovori med Ducejem in Führerjem ter razgovori med njunimi sodelavci so potekali v veliki prisrčnosti.

Komentarji k sestanku Duce-Hitler

Ta sestanek bo temelj bodočega reda v Evropi

Rim, 12. aprila. AS. »Messaggero« in tudi drugi listi v prestolnici poudarjajo velik pomen sestanka med Ducejem in Hitlerjem ter mu posvečajo svoje komentarje. »Messaggero« piše, da bo zgodovina gledala na ta sestanek kot na temeljni element bodoče ureditve v Evropi, ki sta jo začela preurejati nemški in italijanski narod. Ta sestanek je tako vojaško kakor politično izrednega pomena. Njegove posledice se bodo dale spoznatli in premeriti v bodočnosti.

Zaenkrat zadnja pripomba, da so pogovori trajali štiri dni. Oa voditelja je spremljalo znatno število njihovih odličnih sodelavcev, kar zadošča za umevanje obširnosti pogovorov in sklepov. V pogledu vojne in razvoja sedanjih ter bodočih vojnih dogodkov so bili sprejeti ukrepi rešitev vseh zahtev. Os ima točno vse predvideno in posledice, ki so bile predvidene v njenih načrtih o velikem pomenu tega sestanka. Toda Duce in Hitler — nadaljuje list — nista le razpravljala o vojaških nujnostih ter o potrebnih nastopih osnih armad. Storiha sta nekaj več: njuni sklepi so se rodili iz usodnih vzrokov sedanje vojne in iz tega so nastale perspektive za bodočnost. Vojna in upor proti pritisku in hegemoniji anglosaških sil v Evropi. Vojna mora roditi pravico za Italijo in Nemčijo, kakor tudi za vse druge evropske države. Surovine morajo biti pravično razdeljene; evropsko-azijski prostor mora biti osvobojen svojih hipotek, boljše življenje mora biti za vedno izbrisan. Z zmago nad bogataško hegemonijo bo poražen tudi boljše življenje, kakor bo poraz boljševizma tudi smrtno zadel bogataštvo. To so cilji evropskih narodov, sprejeti na tem sestanku.

Berlin, 12. aprila. AS. Važno sestanka Musolinii-Hitler se da razvideti že iz velikih naslovov današnjih južnjakov, ki mu posvečajo tudi svoje uvodne. Sestanek med Ducejem in Hitlerjem — piše »Völkischer Beobachter« je imel za cilj in je rešil v popolnem soglasju celo vrsto vprašanj, nanašajočih se na sedanji politično-vojaški

položaj in na bodoče zmagovito vojskovanje, ki bo gotovo sledilo. Sovražnik je govoril v Casablanci o brezpogojni predaji osnih sil. Naravno je, da so zavezniški narodi, združeni v velik italijansko-nemški politično-vojaški blok na to nesramnost odgovorili s totalno mobilizacijo vseh svojih moralnih in gnotnih sil, da bi za vedno izločili grožnjo protievropskih sil, ki so napadle in napadajo svobodo evropskih ljudstev in njihovo pravico do svobodnega in neodvisnega življenja.

»Zwölf Uhr Blatt« pripominja, da so osne sile danes odločnejše kakor kdaj koli in njuna velika voditelja sta z avtoriteto svojega velikanskega ugleda potrdila, da bosta vodila to vojno do zma-

Krajevno delovanje na vzhodu

Pri izjumu sta bila uničena dva sovjetska bataljona - V Sredozemskem morju je bila potopljena 8000 tonska križarka

Hitlerjev glavni stan, 12. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V očiščevalnih borbah severozapadno od Izjuma sta bila uničena 2 sovražna bataljona. Z ostalega vzhodnega bojišča poročajo samo o brezuspešnih krajevnih sovjetskih napadih ob kubanski mostiču in južno od Ladoškega jezera.

V Tunisu so naši začitni oddelki na prostoru Kairouana in Suse žilavo upirajo sovražnemu napredovanju in so vedno znova zadržali prodiranje prvih oddelkov sovražnih oklepnh sil. V neprekinjenih borbah so se nemško-italijanske bojne skupine umaknile proti severu in izpraznile v teku teh pokretov ter po načrtnem uničenju za vojno važnih naprav Sfax in Kairouan.

Oddelki letalstva za borbo iz bližine so pod-

Knez Piemontski v Torinu in Milanu

Torino, 12. aprila. AS: Nj. K. Vis. knez Piemontski je po prihodu v Torino sprejel prefekta, zveznega tajnika in župana, s katerimi je obravnaval vprašanja, ki se tičejo življenja v mestu. Nato si je v spremstvu župana ogledal tekoča dela za nova zaklonišča ter se vljudno pomudil z delavci, ki so mu izrazili z vdanimi manifestacijami svojo hvalečnost za obisk. Na koncu dolgega obiska je knez Piemontski pohvalil voditelje in delavce pri napravah »Umberto di Savoia« ter izrazil svoje visoko priznanje za izvršena dela.

Milano, 12. aprila. AS: Včeraj popoldne je potoval skozi Milano knez Piemontski, ki se mu je pri prihodu poklonil prefekt. Visoki knez je potoval strogo privatno in se je kratko zadržal v mestu. Ko so ga meščani pri izhodu iz postaje spoznali, so mu priredili vročo manifestacijo vdanosti.

ge brez vsakega kompromisa in zlasti da se ne bosta ozirala na grožnje, ki pričajo, da so tisti, ki jih izrekajo, slabi in nemočni.

»Politično-diplomatska korespondenca« naglašja, da je cilj osnih sil v tej vojni zavarovati za vedno evropske meje pred vsakršno bodočo ogroženostjo bodisi z vzhoda, bodisi iz zahoda ali iz juga ali od severa. To je eno samo povelje, na katerega se milijoni in milijoni mož bore ter delajo, razvijajo vse svoje sile. Ta cilj bo dosežen. Ves svet v Evropi ve, kako žalostna in suženjska usoda bi zadela Evropo, če bi se posrečila bogataško-boljševiška zarota, dočim bo zmagala osi zgradila soglasje in dobrobit med evropskimi narodi ter jim zagotovila pravico do življenja po naravnih težnjah ter po zgodovinskih, socialnih in gospodarskih pravicah vsakega naroda.

pirali operacije naših čet ter prizadeli v presenetljivih napadih iz nizke višine sovražniku hude izgube. Posamezna sovražna letala so prodrla včeraj nad zasedeno zapadno ozemlje do državne meje. Pri tem je bilo sestreljenih 5 letal. Pri brezuspešnem napadu angleških torpednih letal in bombnikov na konvoji, ki so ga ščitile lahke nemške pomorske oborožene sile, sta bili v Biskajskem zalivu sestreljeni dve torpadni letali in trije bombniki. Ob obali zasedene zapadnega ozemlja in ob Norveški so lahke nemške oborožene sile na morju uničile štiri nadaljna sovražna letala. V zapadnem Sredozemskem morju je nemška podmornica napadla skupino sovražnih bojnih ladij ter potopila pri tem 8000-tonsko križarko ter torpedirala povrh tega en rušilec.

Dr. Göbbels v Essenu

Essen, 12. aprila. AS. Na sestanku voditeljev narodno socialistične stranke je minister Göbbels govoril o letalski vojni, ki jo Anglija vodi proti civilnemu prebivalstvu. Dejal je, da je letalska vojna za Nemčijo ne samo materialno, marveč tudi psihološko breme. Spričo tega pa je moralno vedenje nemškega ljudstva bilo in je še zmeraj tako, da presega sleherni pohvalo. Mesto Essen in vsa zahodna Nemčija sta dali čudovit dokaz za notranjo trdnost in odločnost značajev. Udarce, ki jih Nemčija zdaj prejema, je treba oceniti v zvezi s splošnim okvirom vojne. V tako velikanskem spopadu, v katerem je letalska vojna samo del, je treba gledati ne samo na to, kakšne izgube ima lahko Nemčija, marveč tudi upoštevati, koliko te izgube veljajo nasprotnika. Naj nam angleška letalska vojna prizadene še toliko škode, nikdar ta škoda ne bo tolikšna, da bi odločilno vplivala na razvoj vojne. Naša podmorniška vojna drži Angleže za vrat. Na tem področju jih lahko smrtno zadene. Podmorniška vojna zadeva Anglijo hujše, kakor more letalska vojna zadeti nas, pa čeprav je razdejanje še tolikšno in število žrtve še tako veliko. Škoda, povzročena po podmorniški vojni, pa ni tako jasno in takoj vid-

na, kakor je škoda po letalskem bombardiranju, čeprav je hujša in važnejša za vojaško moč kakor krvave rane, ki jih povzročajo bombe torpednih letal. Po nekem času se bo škoda, ki so jo podmornice povzročile Angliji, pokazala v vsej resnosti. Leta 1939 si ne bi nihče mislil, da bo nemška vojska mogla svoje obrambne črte postaviti tako daleč v sovražnem ozemlju. S tem ima nemški narod v rokah edinstveno zgodovinsko prilžnost: zato pa ima tudi zgodovinsko dolžnost, da na vse breme, ki ga zdaj prenaša, gleda v luči velike bodočnosti Nemčije.

Razlogi proti invaziji

Lizbon, 12. aprila. AS. Znana angleška revija »Illustrated London News« je objavila polemičen članek proti tistim, ki zahtevajo vdor v Evropo. Po mnenju te revije nasprotujejo izkrajanju v Evropo naslednji razlogi: 1. osne sile, katerim bi se pridružilo domače prebivalstvo; 2. v Evropi ni mogoče vdreti po najbližji poti; 3. za vdor v Evropo bi bili potrebni predvsem veliki sovjetski uspehi, oziroma velika oslabeitev osnih sil; 4. ta poskus bi bil zelo tvegan in bi zahteval od napadlega velikansko število žrtve.

Najhujša zima v Moskvi

Stockholm, 12. aprila. AS. Švedski listi objavljajo dolge popte o težavnem življenju v Moskvi, ki je prestala tokrat najhujšo in najbolj trdo zimo v svoji zgodovini. Ne le da v nobeni hiši razen pri sovjetskih mogočnikih niso imeli kurjave, marveč je po večini mesta manjkala tudi razsvetljava. Moskva je bila zelo skopo preskrbljena z živili in dolge vrste raztrganih in shujšanih žen so stale od prve zore pred različni trgovinami, kjer so še kaj prodajali. Le prve so prišle na vrsto, ker je blago navadno zmanjkalo in ostale so morale po večurnem čakanju prazne domov. Ljudstvu so dopovedovali, da bo z zimsko ofenzivo konec trpljenja in da bodo spomladi dobili mnogo živje iz osvojenih pokrajin ter od zaveznikov, toda zdaj je ljudstvu začelo spoznavati resnico ter je postalo potrto.

Ankara, 12. aprila. AS. Turška zbornica je ratificirala trgovsko pogodbo z Romunijo ter odobrila kredite za izvedbo turško-nemške trgovske pogodbe.

Pogrevanje stare zveze narodov

Berlin, 12. aprila. AS: V svojih komentarjih o Edenovem govoru v angleški spodnji zbornici pripominjajo berlinski listi, da je bil glavni Edenov cilj, ustvariti pripranje o temnem sodelovanju med Anglijo in Ameriko, zlasti pri mednarodnih pogovorih, kakšen mir naj bi zavezniški vsilili drugim v primeru svoje zmage.

Kakor je znano, smatrajo vladni krogi Združenih držav, da je za rešitev vojnih vprašanj potrebna ustanovitev novega mednarodnega organizma po zgledu stare Zveze narodov, samo da bi ta organizem imel posebno vojaško silo, oziroma policijski zbor, ki naj bi države prisilil k izpolnitvi sklepov, sprejetih v tej zvezi. To vpražanje je bilo predmet razgovorov v Washingtonu. Eden je Rooseveltu s trudom dopovedal, da je Anglija naklonjena temu načrtu. Na ta zagotovila

angleškega zunanjega ministra je treba seveda gledati v luči angleške in ameriške politike do Španije, Portugalske, Turčije in drugih nevtralnih držav, na katere je začela na vso moč pritiskati angleška propaganda, na običajni način angleške zunanje politike.

Edenove trditve, kako nameravata obe anglosaški sili osvoboditi v nadaljnem vojskovanju pokrajine, zasedene od Nemčije in njenih zaveznikov, pa najbolj označuje tajna pogodba, s katero so Angleži in Amerikanci prepustili Sovjetski zvezi zasedbo vzhodne Evrope in s tem odprli boljše življenje pot za vdor v Evropo. Eden v splošnem ni povedal nič novega ter ni mogel razpršiti skrbi in neznanik, ki stalno teže male narode v Evropi.

Angleški rušilec potopljen

Berlin, 12. aprila. AS. Angleška admirali-teta je priznala izgubo rušilca »Harvester«, ki je bil potopljen v srditi borbi s podmornicami, ki so napadale velik konvoj v severnem Atlantskem morju.

Ob drugi obletnici italijanskih čet v Ljubljani

Ljubljana, 11. aprila. Visoki komisar je ob 10.40 dopoldne, kakor je bilo napovedano, odšel na vojaško pokopališče v spremstvu Podprefekta in drugih funkcionarjev Visokega komisariata.

Tamkaj so ga sprejeli poveljnik Armadnega zbora Eksk. general Gambari, Zvezni tajnik narodni svetnik Orlandini, župan in podžupan, Kvestor, poveljnik skupine Kr. karabinerjev in velika množica častnikov in zastopnikov oblasti.

Visoki komisar, Zvezni tajnik in župan so položili lorvorje vence pred osrednji spomenik

na pokopališču, ki je tam postavljen v spomin na žrtve naših slavni padlih vojakov. Pozneje so Visoki komisar, Zvezni tajnik in zastopniki oblasti odšli v palačo poveljništva Armadnega zbora, kjer so izrekli svoj goreči pozdrav Eksk. generalu Gambari in Oboroženim silam ter pri tem poudarjali hrabrost naših vojakov, ki so zanesljivo stražo na tem ozemlju v popolni gotovosti zmagali.

Eksk. general Gambari se je gostom zahvalil z lepimi patriotičnimi besedami. Sestanek se je končal s pozdravom Kralju, Duceju in Oboroženim silam.

Darilo Pokrajinskemu podpornemu zavodu

V želji, da podpre tako razsežno podporno delavnost pokrajinskega podpornega urada Visokega komisariata v Ljubljani in pokrajini, je zlatarska tvrdka Josip Eberle v Ljubljani poklonila Eksk. Visokemu komisarju znesek 2000 lir s prošnjo, da jih izkoristi v podporni akciji.

»Prima linea« št. 23

Kakor vse prejšnje, tako je tudi 23. številka tednika »Prima linea« prav pestra in zelo zanimiva. Za vodni članek je to pot napisanih nekaj besed o obletnici prihoda italijanskih čet v Ljubljano, sledi članek o poljskem zgedu, Obzora; konzul Sajjih Baljič je napisal daljši članek, opremljen s slikami, o Hrvatiki, sledi še več spisov kulturnega značaja, zadnje strani so posvečene strankinemu delu, dopisom s bojevniki in različnim drugim prispevkom.

Sadlcom paradizičnikovih sačik

Vzgajati sadik nudijo in prinašajo na trg paradizičnikove sadike večnoma prezdaja, ko so sadike najdražje, saditev pa najmanj uspešna. Paradizičniki, sajeni na vrtu ali na polju pred 15. majem ali celo že ob koncu aprila, često ozebejo ali pa v rasti tako oslabiljo, da jim pozneje povzročijo glivične bolezni zelo obšutno škodo na pridelku. Zato se odreja, da nihče v Ljubljanski pokrajini ne sme prodajati paradizičnikovih sadik pred 1. majem.

Priloga pa se vsem vzgajajem, da pripravijo čim več paradizičnikovih sadik, odgojenih v lončkih, ker se take sadike po presaditvi na stalno mesto uspešneje in hitreje razvijajo. Pikirane rastline je treba presaditi v lončke, kjer se morajo dobro zakoreniniti, tako da se pri presajanju koreninska gruda ne osepja.

Strogo je treba paziti tudi na to, da se prodajajo le zdrave in sortno zanesljive sadike.

Razdeljevanje krmil za prašiče

Pokrajinski Prehranjevalni zavod obvešča vse rejce prašičev na področju mestne občine Ljubljana, da bo v tekočem tednu razdelil močna krmila za prašiče. Rejci, ki želijo dobiti krmila, bodo prejeli naznakice pri Prevodu, oddelek za krmila, Gosposka 12, dvorišče levo, in sicer:

- 12. t. m. rejci z začetnico A do J
- 13. t. m. rejci z začetnico K do P
- 14. t. m. rejci z začetnico R do Z.

Drobne gospodarske

Hrvatska banka, Zagreb, izkazuje za lansko leto pri glavnici 20 milij. kun čistega dobička 0.38 (za 1941 2.9) milij. kun.

Sava, zavarovalna družba v Zagrebu, izkazuje za lansko leto pri glavnici 10 milij. kun 1.25 (0.46) milij. kun čistega dobička.

Zvišanje glavnice »Ansaldoc«. Znana industrijska družba težke industrije »Ansaldoc« v Genovi zvišuje glavnico od 250 na 500 milij. lir z izdajo 1.25 milij. komadov novih delnic po 200 lir, za katere morajo plačati delničarji 205 lir.

Železniški promet Italija—Madžarske—Slovaška. Od 13. do 17. aprila bo v Bratislavi konferenca zastopnikov Italije, Madžarske in Slovaške glede ureditve raznih vprašanj, ki se nanašajo na železniški promet med Italijo, Madžarsko in Slovaško in sicer predvsem zaradi blagovnega prometa.

obežni ekopljanski škofiji. Ni ga predela, kamor ne bi bila stopila njegova noga; lahko rečem, ni bilo hiše, kjer so stanovali katoličani in kjer ne bi bil odmeval njegov značilni pozdrav: »Hvaljen Isus!« Ni bilo družine, ki ne bi bila videla njegovega prilaznega, a odkritega nasmeška in ki ne bi bila deljavnice njegovega posredovanja pri Bogu, zelo pogostokrat pa tudi pri oblasteh. Dobri gospod Kordin ni nikomur odrekal pomoči. To njegovo vsestransko, marljivo in vestno delo je hotel škof Gnidovec priznati. Ko je nekdo apostolski nuncij v Beogradu namignil škofu, naj predloži koga za cerkveno odlikovanje, je predložil g. Kordina. Postal je monsignor. Znan mi je to iz ust samega škofa Gnidovca. Monsinjur Kordin je upravičeno imel ta naslov. Zaslužil ga je in vrednega se je izkazal. Predvsem s tem, da je bil vprav sinovski vdan svojemu škofu. Ne bom tajil, včasih je malo gozdnjal. Brez tega si g. Kordin a sploh misliti ne moremo. Marsikaj mu ni bilo prav. Ali vedno je poudarjal: »Mi škofa ne razumemo. Ne moremo se povzpeli tako visoko kakor on. A nazadnje se vendar prepričamo, da je on imel prav, četudi se nam je čudno zdelo, kar je ukrenil.« V škofovi bolezni smo se redno o tem pogovarjali in veliko zanj molili. Ko pa je prišel brzojav in naznanil škofovo smrt, je zajokal g. Kordin ko otrok, da bi lahko rekli s sv. pismom: »Glej, kako ga je ljubil.« (Konec prihodnjč.)

Poljaki in Sovjeti se ne morejo sporazumeti

Bern, v aprilu. General Sikorski je dejal v Londonu: »Ce se naši načrti do konca vojne ne bodo upoštevali, bodo vsi Poljaki ne glede na versko ali politično mišljenje, do poslednjega človeka edini v tem, da ostanejo zvesti svojim zahtevam glede na nedotakljivost svojih narodnih teženj.«

Nato je general govoril o federaciji osrednjih in vzhodnih evropskih držav s prijateljstvi o tloščaji z Rusijo in z garancijo proti Nemčiji.

Ruski problem je trd orih za Anglosakonce. Gardner Cowies, ravnatelj notranjih del v vojaškem informacijskem uradu v Washingtonu, ki je bil jeseni spremljal Wilkijeta Wendella na poti v Rusijo, je dejal da bo do konca vojne podala svoje načrte o spremembah meja, vendar se bo težko sporazumeti, ker imajo povsem drugačen sklep o ureditvi Evrope kakor pa Sovjeti.

Rusija si hoče podvreči Evropo in je spet pravi nič ne zanima mnenje Amerike. Moskvi ni niti malo mar, da bi se prerokala s svojimi zavezniki.

Značilno je, da je neki naročni angleški zaupnik odšel iz Washingtona in dospel v Ottavo brez vsakršnih uradnih poročil glede ruskih zadev, čeprav je račun na prisotnost Litvinova in na njegovo pojanila. Toda ruski zaupnik je dal razumeti, da nima nobenih pooblastil od svoje vlade glede kakih posebnih izjav. V Washingtonu je vsa podoba taka, da jih niti malo ne zanimajo mnenja in težnje Londona glede vojnih načrtov. Vse tozadevne seje pri Rooseveltu so bile le dolga serija

pomenkov o temi »Združenih narodov«. Določeno je pa, da bo za spomlad, pravijo da 27. aprila, velika konferenca v Washingtonu vseh »Združenih narodov« in osem ameriških držav. Tu bodo razpravljali predvsem o prehranjevalnih in gospodarskih vprašanjih, ki morajo biti razrešeni do konca vojne.

A ta prehranjevalna in gospodarska konferenca bo jako pestra za politično konferenco in brez haska in se bo na njej razodevala le domišljavost Roosevelta.

Švicarski listi pišejo tudi o nesporazumljenju med Kitajsko in Anglosakonce. Ni verjetno, da bi zakasneli angleški pohod mogel umiriti Cankunga. Kljub vsem obljubam vidi, da je vojna proti Japonci v drugi vreti za vojno proti osi.

Kakor javlja list »Suisse« so Angličje odločeni, da ostanejo v obrambi, medtem ko bi Kitajci hoteli ofenzivo, ki naj bi zopet odprla Birmansko cesto. Japonci pa so s svoje strani, da bi zagotovili zaprtje za prometne žile, izvršiti vse obrambne operacije in primorali Angležje k umiku. Naravno je, da so Kitajci v tem umiku spoznali, da se zavezniki nečesto brigati zanje. Angleško poveljstvo v Indiji je jasno pokazalo, da se zdaj ne more obdržati v obrambi. Zato se diplomatski predstavniki Cankinga povedali zaveznikiškim vladam, da ne more Kitajska vlada deliti z njimi njih stališča, ker s tem daje Japoncem priložnost, da se še bolj utrdijo, kar izključuje vsako možnost bodoče ofenzive.

Msgr. Kordin in škof Gnidovec

»Kakor sta se v življenju ljubila, tako tudi v smrti ni sta ločena.« Te besede so vklesane v skupni spomenik dveh velikih misijonarjev v Gradcu. Prihajajo mi na misel, ko lega na pokopališču pri Sv. Križu k velikemu misijonarju škofu Gnidovcu njegov zvesti sodelavec, msgr. Anton Kordin.

Ko smo 6. februarja 1939 polagali v grob zemeljske ostanke od apostolskega dela etrtega svetniškega škofa, se je ob odprtem grobu od njega poslavljaj komaj 42 letni msgr. Kordin. V uvodu je omenil, da je dejal škof Gnidovec, ko se je poslavljaj od svojih duhovnikov in vernikov: »Grem domov umret.« Kdo bi si bil takrat mogel misliti, da bo razmeroma pravi kmalu prihital on sam, zmučen od podobne bolezni, v isto sobo v Leonišču in iz nje po podobni, hudi bolezni na isto njivo božjo.

Za svojim škofom je prihital domov umret njegov sodelavec in oboževalec. Veliki duhovnik je poklical levita, ljubezni polni oče vdanega sina in kakor sta se v življenju ljubila, tudi v smrti ne bosta ločena.

Kot bivši sodelavec obeh, sobrat prvega in prijatelj drugega, bi mu rad položil nekaj spominčie na prerani grob. Omeniti želim le to, kar vem iz ust obeh apostolskih delavcev ali sem opazil sam.

V jeseni leta 1932. se je škof Gnidovec mudil na škofijfskih konferencah v Zagrebu. Imel je navado, da je ob taki priliki pohitel v svojo ožjo domovino prosit pomoči za svojo siromašno škofijo. Zlasti sodelavec je lekal. To pot pa ni šel nikamor. Kar iz Zagreba je vrzel mrežo. Brzojavno je poklical g. Kordina na razgovor. Prišel je. Škof mu ni dal nobenih obljub, le povedal mu je, kako zelo potrebuje duhovnikov.

G. Kordin je bil takrat honorarni veroučitelj na III. realni gimnaziji v Ljubljani. Napravil je bil že profesorski izpit in čakal je nastavitve. To vse naj bi sedaj pustil in šel na negotovo? Poleg tega je vodil prav takrat vse priprave, da bi srednješolska mladina čim dostojneje obhajala svoj najlepši praznik — Brezmadežne. Kaj storiti? Misijonska žilica je sicer že dolgo utripala v plemenitem duhovniku, pa ves je gorel tudi za mladino in za čast in slavo Brezmadežne, ki jo je otroško častil. Njen kip je imel vedno na mizi, ljubezen do nje vedno v srcu.

G. Kordin bi si bil rad dobil nekaj časa za premislek. Zato omeni škofu, da za zdaj še ne more priti, ker je potreben pri proslavi. Ali škof Gnidovec — svoje vrste mož — mu reče: »Mislite si, da vi pri vsej stvari nič ne pomenite in da bodo že drugi brez vas vse opravili. Vi pa pridite k meni takoj.«

Kdor je poznal g. Kordina, si prav lahko misli,

kako prijeto ga je ganilo, da njemu — g. Kordinu — kdo v lice pove, da bodo drugi brez njega vse prav tako dobro opravili. Ali kdor ga je še bolje poznal, je vedel, da je ljubezen do Boga bila v njegovem srcu vendar mnogo močnejša od ljubezni do sebe, ki so mu jo nekateri očitali. Premagal je sebe in zapustil vse, kar mu je bilo pri srcu. Ze dne 3. decembra 1932 je potkal na vrata skromnega škofovega stanovanja v deškem semenišču v Prizrenu. Škof Gnidovec ga je seveda hvaležno sprejel: »Ravno prav ste prišli, zdaj boste pa lahko takoj šli v Janjevo.« Janjevo je katoliška župnija; šteje okrog 2000 duš. Vsako leto župljani — imajo se za Hrvate — prav slovesno praznujejo god svojega cerkvenega zavetnika sv. Nikolaja. Tja naj gre novi misijonar — pridigovatelj in spovedovatelj. Po znašički, pravijo Janjevi. Ni slovensko, ni hrvatsko. Pa so pravili, da so Slovence razumeli boljše kakor čiste Hrvate.

Zadovoljno se vrne g. Kordin domov. Zdaj si bo pa lahko uredil soto, se spočil, spoznal razmere itd. Seveda, vse to bi bil lahko storil, ali škof Gnidovec je že komaj čakal, da pošlje koga v daljni Sandžak. In elegantni gospod Kordin pospravi vse potrebno za mašo in delitev zakramentov v kovčeg. Zraven še nekaj najnujnejših stvari za pol, saj ga več tednov ne bo nazaj. Pa zopet na kolodvor. Blizu ravno ni; kakor če bi iz Trebnjega šel na kolodvor v Ljubljano. Najprej z vlakom, nato z avtom, ako pozimi sploh vozi, nato na konju, ali tudi peš po več sto kilometrov daleč. Pot vodi preko visokega Čakorja, ki slovi ne le po svoji višini, ampak tudi po drznih volkovih. Misijonar se tega ne boji, kakor se tudi ne izprašuje, kje bo spal, kaj bo jedel. Za to skrbi dobri Bog. In namesto, da bi profesor Kordin korakal iz Marijanaišča v šolo, toplo oblečen, še topleje pozdravljan, hiti misijonar Kordin po neznanih krajih v Berane, Gusinje, Plevlje, Prijepolje... Ves Sandžak obide po dolgem in počez. Saj ni večjega kraja, kjer ne bi bilo katoliške družine. Tu nekateri še nekaj časa čakajo s kretom, drugi s poroko, vsi pa s srčno željo, da bi zopet imeli priliko, odložiti svoje breme in se pokopčati s krubom življenja. O te maše v akromini sobi ali pisarni, ako je na razpolago, kako so svete in zaželeni! Od vseh strani prihite verniki. Solze hvalečnosti se jim lekne v oči, zlasti če, ako dobre duhovnika, kakor je bil g. Kordin. Prijazen, dobrohoten, če treba tudi šaljiv, a pri vsem tem vedno in povsod duhovnik. Pravi Kristusov namestnik. Kakor je škofa Gnidovca vse poznalo, spoštovalo in ljubilo, tako so se povsod prav vse spoštljivo spominjali tudi gospoda Kordina.

In to ne samo v Sandžaku, ampak po vsej zelo

DALE CARNEGIE

Kako si pridobiš prijateljev

Sklenila sem zato, da bom spregovorila z njim ljudno in pristržno. Naslednji dan sem videla Emilija in opazila sem, da je bil pripravjen na obrambo. »Slušite, Emilio,« sem mu rekla, »kadar priream prigrižek, želim samo vaše pomoči, ker vem, da ste najboljši hotelski izvedenec v vsem mestu. Prav dobro mi je znano, da niste vi kupili tistega mesa in ga tudi niste kuhali. Zato ni vaša krivda, če se je prigrižek taklo slabo iztekel.« Oblak se je v hipu razpršil. Emilio je bil namehnil in dejal: »Prav res, goepa, vsa krivda je na kuharju.« Še nekaj prigrižkov nameravam prirediti, zato vas bom spet potrebovala.

Teden pozneje sem res eno priredila: vse omizje je bilo sijajno okrašeno z vrticami. Emilij se je ves čas zadrževal v dvorani, skrbel za vse z največjim prizadevanjem in bil pozoren, ko da bi moji gostje bili kraljevske krvi. Jodi so bile odlične, postrežba, ki so zanjo skrbeli štirje strežniki, brezhibna. Ob zaključku so mi moji gostje čestitali zaradi tako dovršenega hotelskega izvedenca in za tako odličen prigrižek.

Pred leti, ko sem bil še otrok, sem bral basen o soncu in vetru, ki sta se prepirala med seboj, kdo je močnejši. Veter je dejal: »Pokazal ti bom, da sem močnejši jaz. Ali vidiš tistega starca, ki si oblaki sukujno? Prepričan sem, da mu jo bom hitreje odnesel, kot bi jo ti.« In začel je pihati z vsemi svojimi močmi. Toda čim bolj je pihal, tem bolj se je starček zaviljal v svojo sukujno. Končno je veter omagal. Tedaj pa je posijalo sonce izza oblakov, kjer je bilo skrito, ter nalahno in ljubezljivo obhajalo s toplimi žarki starčka. Ta si je takoj obrazil čelo in si slek el sukujno. Tedaj je sonce dejalo vetru, da imata pristržnost in ljubeznivost prednost pred nasiljem in surovostjo.

V potrdilo modrosti te basni preberite tole, kar se je zgodilo v nekem veli kem mestu.

V mestnih dnevnikih je bilo mogoče brati nešteto oglavor in opozoril pred laži-zdravniki, šarlatani, ki so se lotevali zdravljenja vsakovrstnih bolezn i in bili pripravlj eni pomagati pri najrazličnejših zdravniških posegih, a so dejansko samo brili norce iz lahkovernih ljudi z najstrahnejšimi grožnjami, kakor n. pr. »izguba moškosti« itd. Ti laži-zdravniki so zakrivil i precejšnje število smrti, a nikdar ni bil niti eden zaradi tega klican pred sodišče in kaznovan. Izvlekli so se tako, da so plačali ali malenkostno kazen ali pa so jim visoke politične zveze pomagale na kak drug način. Slednjič se je velika večina početnega prebivalstva ogorčeno dvignila. Pridirgarji so a prizn ic besneli nad čaopis i in iskali pomoči pri Najvišjem. Mestne organizacije, ženska društva in poslovní ljudje so oboeval i in javljali te šarlatane, a vse zaman. Obrnili so se celo na sodišče, da napravi konec tem škandalom, a politični vplivi so vse te priložbe onemogočili.

Pisal je izdajatelj enega najbolj upoštevanih listov, da zelo obdučuje njegov dnevnik, da ga vedno bere in da ga šteje za enega najboljših v vsej Ameriki. »Toda,« nadaljuje doktor, »neki moj prijatelj mi je pripovedoval, da mu je predinočnim mlada hčerka brala eno izmed zdravniških opozoril, objavljenih v vašem časopisu, in ga vprašala, kaj to pomeni. Moj prijatelj ni vedel, kako bi se izmotal iz te zagate. Vaš dnevnik zahaja v najboljše mestne hiše in to, kar se je zgodilo mojemu prijatelju, se more ponoviti v nešteto drugih hišah. Če bi imeli vi hčerke, ali bi vam bilo prav, da bi brala takšne ogläse? In če bi se obrnila na Vas s točo vprašanj, kaj bi ji odgovorili? Zelo mi je žal, da Vaš časopis — sicer brezhiben na vseh drugih popriščih — greši v tej točki in mislim, da so tisoč i Vaših naročnikov z menoj istega mišljenja.«

Dva dni pozneje je doktor dobil naslednji odgovor od ravnatelja časopisa:

»Velepoštovani gospod!

Zelo se Vam zahvaljujem za poslano pismo, ki me je dovedlo k zelo važnim ukrepom.

Od ponedeljka dalje moj dnevnik ne bo več objavljaj v danih možnostih nikakega zdravniškega oznanila, ki bi moglo vzbuditi grajo pri mojih bralcih. Kar pa se tiče opozoril, ki jih trenutno moram se objaviti, jih bom spremenil tako, da bodo popolnoma miroljubnega značaja.

Ponovno se Vam globoko zahvaljujem in ostajam Vaš X. X.»

Grški suženj Ezop, ki je živel na Krezovem dvoru, je šest sto let pred Kristusom pisal nesmrtno basni.

Toda besede, ki jih je on tedaj zapisal, prav tako veljajo še v današnjih dneh kakor pred petindvajsetimi stoletji. Sonce nas prej prisilil, da odložimo sukujno vrater; ljubeznivost, čut prišrčnosti in razumevanja mnogo hitreje spremenijo z gotovostjo mnenje kakor pa vse zlorabe in besn enja na tem ubogem svetu.

Spomnite se Lincolnovih besed: kaplja medu privabi več muh kakor liter kisa.

Kadar hočete, da bodo drugi z vami istega mišljenja, uporabljajte tole pravilo:

Pokažite se kot prvi odkritosrčnega prijatelja!

ZADNJA CARICA

PRVI DEL.

1. Bodoči car.

V začetku leta 1804 je vzmirila Rusijo vest, da je carja Aleksandra III. napadla pljučna bolezen.

Nemiru se je pridružio začudenje, saj je bilo skoraj nemogoče misliti, da bi takega hrusta mogla napasti bolezen! Pri vsem tem pa so izkazali o carjevi bolezni, ki so bili v časopisih, poročali, da je bolezen nevarna. Kaj kmalu pa so ti izkazji oznanili, da se je carjevo bolezensko stanje obrnilo na bolje. Počasi so ta poročila sploh prenehala, zagotavljač, da je nevarnost minila. Toda na dvoru so si prišepetavali, da je carjevo zdravje vendarle resno ogroženo. Zdaj je veljalo zanimanje tistemu, ki bo nekega dne zasedel ruski prestol.

Iz zakona s carice Fedorovno, rojeno princeso Dagmar Zolijo Frideriko Dansko, se je rodilo Aleksandru III. šestero otrok, od katerih je eden umrl v otroški dobi; ostalo pa je troje sinov in dve hčeri. Najstarejši izmed njih, veliki knez Nikolaj, rojen 6. maja 1868 (po ruskem koledarju), je bil star že 25 let, ko je zajela njegovega očeta bolezen in je bilo treba resno misliti na to, da bo moral kmalu zasedeti prestol ta njegov sin. Do tega časa se prestolonasledniku ni niti sanjalo, da bi se to utegnulo tako hitro približati. Močna postava Aleksandra III., pa tudi leta (saj je bil komaj devet in štiri-

deset let star) so jamčila, da bo car še dolgo vladal državi in ljudstvu, ki ga je držal v šahu največ s svojo mogočno pojavjo. V lastni družini pa tudi na dvoru sploh, so ravnali z mladim velikim knezom in prestolonaslednikom kakor z otrokom. Carska dvojica je živela v lepi slogi, družinsko življenje sta ljubila nad vse drugo, hotela sta, da bi tudi njihovi otroci odrasčali v varnem zavetju družinskega življenja in da bi bila njihova mladost in brezskrbna otroška leta čim bolj podaljšana. Ko je bil carjevič star že dvajset let, je nosil še vedno mornarsko obleko kakor kak deček. Do tega časa se ni ločil od svojega brata Jurja, ki je bil tri leta mlajši od njega. Ta dva mladeniča in sestra Ksenija, roj. 1875, so tvorili posebno skupino starejših carjevih otrok; skupino »malih« pa sta predstavljala veliki knez Mihael, roj. 1878, in velika kneгинja Olga, roj. 1882. leta.

Ta mali svet je napolnjeval s svojim vrščem in s svojimi igrami grad in grajski park v Gačinu, ki je bil najljubša rezidenca Aleksandra III. — Kraj je oddaljen od Petrograda dve uri železniške vožnje. V zimskem času je bil grad zapuščen, carska družina se je preselila na zimo za nekaj časa v Petrograd v palačo Ancikov, kjer je prebival car, ko je bil še prestolonaslednik. To palačo je smatral car za svoj pravi dom tudi še potem, ko je zasedel prestol. Nikoli ni maral stanovati v petrograjski zimski palači, preveč ga je spominjala žalostnih dogodkov, smrti svoje matere, najbolj pa smrtnega boja njegovega deda, Aleksandra II., ki so ga bili odnesli pred njegovimi očmi, oblitga s krvjo in razmesarjenega od bomb, ki so jih bili podtaknili njegovi morilci (1881).

V poletnih mesecih je bival car Aleksander III. s svojo družino za spremembo v Peterhofu, na jesen pa se je mudil za kratko dobo na Krimu v carskem gradu Livadija. Časih pa je križaril s svojo družino po Baltskem morju. Skoraj vsako leto je car obiskal svoje danske sorodnike. Obiski na Danskem so mu posebno prijali, ne le zaradi tega, ker je car zelo ljubil starše svoje soproge, kraljice Kristijana IX. in posebno še svojo taščo, kraljico Lujžo temveč tudi zato, ker je na danskem dvoru lahko živel preprosto in mu ni bilo treba ozirati se na dvorsko etiketo, ki je bila carju velikega ruskega cesarstva tako zoprna. Njegovi sinovi, veliki knezi, so tudi v noznejših

letih radi zahajali na obisk k svojemu dedu in babici na Dansko. Posebno car Nikolaj II. se je vedno rad spominjal lepih dni svoje mladosti, ko se je igral s številnimi bratanci in sestricami. Spominjal se je lepih izletov, ki so jih skupno prirejali v okolico starega grada, kjer so kupovali po trgovinah po mili volji razne igrače in tekali prosto, koder jim je bilo drago.

In prav svoboda je bila tisto, kar je ruska carska družina najbolj pogrešala v teku zadnjega četrt stoletja. Stari oče Aleksandra III., Nikolaj I., je imel navado, da je potoval po Rusiji v navadni kočiji, ki je bila prirejena za daljša potovanja; njegovo spremstvo je obstajalo iz enega ali kvečjemu dveh vojaških priločnikov. Rad je hodil peš po glavnem mestu. Včasih se je ustavil in se po domače pogovarjal s pešč. Njegov sin, Aleksander II., je tudi še užival to svobodo v prvih letih svojega vladanja, prav do leta 1866, ko je Karakozov streljal nanj, ravno, ko se je sprehajal s svojo hčerko po ljudskem vrtu. Ta atentat je pretresel vso Rusijo; narodu se je zdela nezasišljana krivica. Temu atentatu so sledili še drugi, sploh so se atentati ponavljali kar nepretrgoma, še ko je bil car Nikolaj II. še deček, in so bili čedalje bolj drzni. Carja so neprestano zalezovali, tako da niti v lastni palači ni bil več varen pred morilci, saj so morilci položili bombo celo v Zimski palači, kjer je zletela v zrak obednica, ravno ob času, ko je car stopil vanjo v spremstvu svojih gostov. To se je zgodilo l. 1880. In ko so teroristi potem l. 1881., prvega marca po ruskem številju, končno le zatekli svojo žrtev, se je izkazalo, da so bile celo ceste, po katerih je car hodil, podminirane, tako da bi car Aleksander II. tega dne na noben način ne bil mogel uteči smrti. Ko je njegov sin, car Aleksander III., nastopil prestol, ki je bil omadeževan s krvjo njegovega očeta, je moral pred vsem drugim poskrbeti za lastno varnost in za varnost svoje družine, prav posebno pa za varnost prestolonaslednika, za varnost mladega velikega kneza Nikolaja, kateri naj bi bil naslednja žrtev teroristov, ki so imeli prav povsod svoje pristaše in pomočnike, celo v sobah carskih princev. Car Aleksander III. je bil prišiljen preseliti se s svojo družino na grad v Gačinu, kjer je bilo lažje zastražiti okolico carske družine, kakor v velikem mestu.

Šest mesecev po smrti dr. M. Natlačena

V Ljubljani, 12. aprila.

Jutri mine pol leta, odkar so komunisti ubili bivšega slovenskega bana dr. Marka Natlačena. V kratki dobi od njegove smrti pa do danes smo doživeli v javnem mnenju velik preobrat, zato je prav, da sedaj, ko je v glavah mnogo trezneje in ko so s časom odpadli razni predsodki, ki so kvarili sodbo o Natlačenuv žrtvi, zopet opozorimo na pomen njegove smrti in okoliščine, ki so bile za to smrt odločilne.

Komunisti sami so v svojem podtalnem tisku priznali, da je Natlačena smrt sklenila in izvršila Osvobodilna fronta, ki jo sestavljajo komunisti in nekaj manjših, njim prijaznih skupin, ki so pa prepuščene popolnoma komunističnemu vodstvu. To zopet poudarjamo zaradi tega, ker so nekateri iskali razlog Natlačenuv smrti vse drugje ter navajali celo množico vzrokov, od osebnega maščevanja pa do najneverjetnejših izmišljotin, samo da bi prikriji resnični vzrok. Obsojanja vredna je bila lahkovernost mnogih ljudi, ki so verjeli najrazličnejšim lažem še pred Natlačenuv smrtjo ter imeli za resnična razna grda dejanja, ki so mu jih komunisti naprtili. Ne obdolžujemo jih kakkega sodelovanja s komunizmom, kajti verjeti še ni sodelovati, toda brez dvoma so zaradi svoje lahkomišelnosti mnogo

krivi, da je v javno mnenje mogla pronicati komunistična miselnost in si pridobiti pristašev. Razlog tega lahkoverja je v breznačelnosti, ki ni znala upoštevati dejstva, da so Osvobodilno fronto vodili komunisti in da je zato v ko njeno dejanje, bodisi s področja propagande, bodisi s področja oboroženega udejstvovanja, le sredstvo za dosego komunističnih ciljev.

Pravi vzrok Natlačenuv smrti so komunisti sami navedli v »Slovenskem poročevalcu«, svojem tajnem glasilu. Tam so priznali, da je bil Natlačena »justificiran« zato, ker je vodil organiziranje »bele garde«. Čeprav navedba ne odgovarja resnici, je vendarle res, da je bil Natlačena ves prežet protikomunistične mieli. In to miselnost prav za prav pomeni, vsaj v komunističnem besednem zakladu, beseda »bela garda«. To besedo so prvi začeli uvajati komunisti sami. V nasprotju z rdečo gardo so imenovali nasprotnike komunizma z besedo, ki so z njo nazivali svoje nasprotnike že nekaj v Rusiji, z »belo gardo«. Z besedo »bela garda« mislijo komunisti torej vse one, ki niso za komunizem. To je torej razlog, zakaj so ubili bivšega bana Natlačena: ker ni bil pristaša komunizma. Po komunističnem priznanju samem je torej Natlačena padel iz popolnoma drugih razlogov, kakor pa so mu jih že pred smrtjo in tudi po smrti pripisovali.

Ze s tem pa je tudi povedano, da je dr. Natlačena padel nadvse častno za dobro in sveto stvar. Njegov spomin bo vedno ostal častno zapisan v srcih poštenih Slovencev.

Občni zbor društva »Mali gospodar«

Ljubljana, 12. aprila.

Včeraj se je v telovadnici ljudske šole na Grabnu vršila 8. redna skupščina društva »Mali gospodar«. Občnemu zboru so prisostvovali zastopniki kmetijskega oddelka Visokega komisiariata inž. Oblak, zastopnik Kmetijske zbornice, Žegoza, Čebelarkega društva in ostali, poleg približno 60 članov.

Dalje poročilo je podal predsednik društva g. Grabnar, ki je ugotovil, da je od zadnjega občnega zbora število članstva res precej naraslo, da pa mora hkrati priznati dejstvo, da je večina izmed njih stopila v društvo zgolj zaradi osebnih koristi in da ni videti, da bi taki člani imeli resno voljo, da se posvete strokovnemu delu, kar je prvi namen društva. Kljub vsemu pa upa, da bodo mnogi izmed teh spoznali koristnost obstoja društva malih gospodarjev, ki predvsem danes pridejo v poštev, še bolj pa da jih bo navdušilo delo, ki ga društvo razvija. Saj je namen — zbrati male gospodarje in jih poučiti, kako bi s smotnim delom imeli čim več koristi od malega kosa zemlje, vendar tako lep in mnogo doprinese k skupnosti. Da bo delo še pospešeno in da mu bo uspeh zagotovljen, je društvo sklenilo letos 1. marca dogovor z Žegozo, po katerem si bosta društvi delo razdelili, hkrati pa si pomagali na vseh popriščih. Tako bo odšel društvo strokovno vzgajalo člane, Žegoza pa bo dobavljala potrebna krmila in vse

ostalo. Društvo samo je že delo razdelilo na več krožkov — kunčereja, perutinarstvo, golobjereja in kozjereja, v načrtu pa je še ustanovitev mladinskega in vrtnarskega krožka. Predsednik je dalje pozval člane, naj krepko primejo za delo, kajti to je veliko in zahteva skupnih sil. Tako bo kmalu storjeno, kar je najnujnejše.

Iz tajnikovega poročila posnemamo, da je društvo naraslo od 372 na 3511 članov, da je dobilo svojim članom 267.394 kg krmil ter da je vrednost razdeljenih živali bila 16.101 liro. Blagajnik je ugotovil, da društvo pasiva sploh ne pozna, da je bilo denarnega prometa: dohodkov 472.416 lir, izdatkov 466.291 lir, da je članarina znesla 16.016 lir, vplačila za izdajanje lista 41.215 lir, članom je bilo izdane blaga za 343.078 lir.

Sledile so volitve odbora za poslovno leto 1943. Izvoljeni so bili: predsednik Grabnar Drago, podpredsednik Kosem Drago, tajnik Merlak Lojze, blagajnik Rozman Viktor, gospodar Keše Matko, matičar Mejac Franc, odbornik Krušič Jože, namestnik odbornikov sta Vodnik France in Vinko Plevčak. Za revizorje so bili izvoljeni dr. Podobnik Jože in Klepec Peter, namestnik Ivan Božič.

Novi odbor je obljubil, da bo z vso močjo deloval na tem, da bi društvo res doseglo svoj namen in da bi predvsem bilo v korist malih gospodarjev. Pozval je člane k skupnemu delu in medsebojni pomoči, kajti le v skupnosti je moč in le tako moremo pričakovati lepših uspehov.

Gospodarstvo

Hrvatska deželna banka, d. d. v Zagrebu izkazuje za lansko poslovno leto s čistim dobičkom v znesku 5.95 milij. kun. Občnemu zboru delničarjev (banka spada v interesni krog Dresdner banke in Laenderbanke) bo predlagana 4% dividenda, kar pomeni, da bo banka po tolikih letih zopet začela izplačevati dividendo. Banka izkazuje v lanskem letu zvišanje upnikov in dolžnikov. Bilančna vsota je narasla od 470 na 715 milij. kun.

Vojni dodatki na cene v Srbiji. S prvim aprilom t. l. so stopili v Srbijo v veljavo novi vojni dodatki na cene. Tako znaša n. pr. vojni dodatek na ceno sladkorja 20 din za kg, za vino 16 din za liter, za monopolske proizvode pa 50%, razen za cigaretni papir, kjer znaša vojni dodatek celo 100 odstotkov. Osebnne tarife železnic so bile podvojene, dočim so blagovne tarife ostale neizpremenjene. Novi donosi bodo služili za financiranje javnih del.

Gradbena delavnost v Beogradu. Gradbena delavnost se je v Beogradu že začela v velikem obsegu. V posameznih cestah bodo porušili celo vrsto hiš, deloma za nove zgradbe, deloma pa za regulacijo mesta.

Prodaja premoga na Hrvaškem. Glavno ravnateljstvo za rudarstvo na Hrvaškem je odredilo prepoved prodaje premoga v zimskih mesecih za zasebnike. Zasebniki lahko kupijo premog samo od 1. aprila do 1. novembra vsakega leta, dočim je prodaja v zimskih mesecih rezervirana za druge vrste potrošnje.

Partizani streljajo z dum-dum krogli

Škofjan pri Turjaku, 10. aprila.

Dne 6. t. m. je oddelke vaške straže odšel na pohod v smeri proti Velikemu Ločniku. Oddelke je sestavljalo 46 legionarjev; približno pol kilometra pred vasjo Veliki Ločnik je izvidnica zaslišala glasno govorenje, kmalu zatem pa večjo skupino partizanov. Fantje so takoj odprli ogenj na partizane in kmalu se jih je nekaj zrušilo; ostali so se poskrili, nato pa odgovorili. Ker jih je bilo več, so se fantje umaknili v zasedo, poslali po pomoč, ki je res kmalu prišla, nato pa so še enkrat udarili. To pot se je napad prenesel in se je boj vršil pri Sv. Ahacu. Strojnični ogenj in ostro streljanje iz pušk so dosegli svoje: fantje so iz svojih položajev opazovali, kako so partizani padali in tulili, kakšna

Pogreb msgr. Ante Kordina

V soboto je bil pogreb msgr. Antea Kordina: na zadnji poti je spoštovanega in pri vseh ljubljenežih duhovnika spremljalo mnogo njegovih duhovnih sobratov s stolnim proštom g. Nadrahom na čelu in velika množica pogrebecev. Molitve ob grobu je opravljal sam prevzvišeni škof ljubljanski ob veliki asistenci.

Tako je legel v grob eden velikih mož, ki bo odslej ob svojem vzorniku in vodniku škofu dr. Gnidovcu čakal večne sodbe v trdni zavesti, da je storil veliko dobrega in Bogu dopadljivega pri širjenju in ohranjanju katolištva med slovenskim ljudstvom in njegovimi brati. Naj mu bo Najvišji dober plečnik, njegovo izmučeno telo pa naj se v miru spočije v njemu tako ljubljani slovenski zemlji!

Za polja blagodejen dež

Ljubljana, 12. aprila.

Tri dni zapored vsako jutro se ponavljajoča močna slana je povzročala vrtnarjem in sadjarjem precejšnje skrbi. V ponedeljek jutrajna pa je nastopilo nenavadno toplo vreme. Močna slana se je pojavila v petek jutraj, nato v soboto in najhuje v nedeljo jutraj, ko pa ni bila jutranja najnižja temperatura tako zelo pod ničlo, saj je v mestu celo dosegla +0.5° C, na prostem pa -1° C. Je bil v soboto za stopinjo hušji mraz. V ponedeljek pa se je jutranji temperaturni minimum naglo in visoko dvignil na +7.1° C. V aprilu je taka visoka temperatura redka. Le 1. aprila je toploter pokazal še višje stanje, namreč +8.8°. Letošnje pomlad pa smo zaznamovali najvišjo jutranjo temperaturo 27. marca, ko je bilo celo +10.8° C. V dobi vremenskega režima 40 mučenikov, da se tako izrazimo, v dobi od dne 10. marca do 20. aprila zaznamujemo doslej vremenski zapiski 16 dni, ko je jutranja temperatura padla pod ničlo.

Razmeroma prav topli sta bili sobota in nedelja. V soboto je bil zaznamovan dnevni maksimum +15°, v nedeljo pa celo +19.2° C. V ponedeljek, 5. aprila, je bila dnevna temperatura za las višja, bilo je takrat +19.3° C. V nedeljo ves dan je bilo jasno, brezvetrovno in zato je bilo sončenje kaj prijetno. Barometer se še vedno dviga in je v ponedeljek dosegel stanje 769.5 mm. Proti večeru v nedeljo se je začelo polagoma oblačiti. Sprva so plaval lep in beli oblaki, nazvani ovčice, pozneje so se prikazali črni, kopicasti oblaki.

Ponoči je začelo deževati. Ta dež so vsi vrtnarji in obdelovalci zemlje željno pričakovali. Dežiti je začelo po zapiskih omrografa ob 21.30. Sprva zmerno je dežel pozneje začel silneje padati. Deževalo je dobre 4 ure tja do 1.40. V tem času se je nad Ljubljano zlilo do 6.6 mm dežja. To pomeni primerno množino dežja, saj je po meteorološkem računu padlo na 1 km² do 66.000 hl dežja. In nočni dež je bil res dobrodošel vsem vrtnarjem in malim obdelovalcem njiv!

Mati 6 otrok — žrtev partizanov

8. t. m. je pridrvlo 19 partizanov pod Dakijevim vodstvom na Veliki vrh pri Blokah. Najprej so se zbrali v gostilni Usenik in tam popivali do ene ponoči. Potem so se namestili po vasi. Ob tej priliki so hoteli odpeljati Zgonc Ivanko, staro 48 let in mater 6 otrok; njej je najprej uspelo, da je pred njimi pobegnila, a nek partizan jo je začel zasledovati, jo dohitel ter s puškinim kopitom podrl na tla. Končno jo je še ustrelil. Zgončeva je bila seveda na mestu mrtva. Poleg tega so partizani vas še izropali in vaščane okradli.

Zaradi svojih neuspehov mislijo partizani, da se morajo znašati nad mirnim prebivalstvom. Nesrečna Zgončeva mati po stopa v dolgo vrsto tistih žrtev, ki jih mora naše ljudstvo doprinesti v svoji borbi proti brezbožnemu komunizmu.

Svetnik Jakob Ramovš - 70 letnik

Ob velikih dogodkih, ki gredo v sedanjem času mimo nas, se rado zgodi, da razni življenjski jubileji zdrsnejo neopazno mimo. Neopazno, tiho in skromno, kot je tih in skromen on sam, je včeraj velikolaški župnik in svetnik g. Jakob Ramovš stopil osmemu križu nasproti. Njegova župnija je v tih zbravnosti zahvalila Bogu, da ji je dal takega pastirja in Ga prosila,

naj ji ga še pusti, da bo zdrav in krepak, še naprej vodil duše k Bogu, še naprej tolikim in tolikim brisal solze in lajšal gorje.

Ze 47 let je g. svetnik duhovnik in vsa ta leta je žrtvoval samo velikolaški fari, najprej kot kaplan, potem kot njen župnik. Samo on in Bog ve, koliko tisoč nevidnih vezi ga veže z njegovo farno, z vsako družino v fari, da z vsako dušo. Koliko ur je v tej dobi preklekal za vzorni duhovnik pred Najsvetejšim in se boril z Bogom za duše... Koliko ur je dan za dnem skozi vsa leta predsedel v spovednici in čakal, da so prihajali k njemu vsi strli in skrúšeni, a odhajali sveži in polni življenjskega optimizma, ki ga je znal vlit v duše ta izborni spovednik... Med najvzornejšimi slovenskimi zadrugami so one iz Vel. Lašć, ki jih je vodil sijajni organizatorični talent g. svetnika Ramovša. Z vso vsemno in požrtvovalnostjo je pri njih delal, da je z njimi in po njih lajšal bedo in pomagal svojim župljanom tudi v gnetnem oziru. Najznačilnejša svetnikova poteza pa je ljubezen do vseh bednih in pomoči potrebnih. Naj ne ve levica, kaj dela desnica, to je vedno bilo s svetnikom. Med njimi je bil svetnikova duša, ki je vedno načelo njegove neizpremenjene dobrotlosti. Dan za dnem so oblegana vrata njegove pisarne: daje, pomagajta! Pa se molče dvigne iz pisarne mize svetnikova postava — prvič, drugič, tretjič, kolikorkrat je treba — premeri sobo do omare, prinese skrito v dlani, da dobesedno ne ve druga roka, koliko: »Dam, če boš molčala, »Dam, če ne bo nihče izvedel...« In tako dan za dnem, skozi vsa leta. O tem bi vedela povedati ona vsa skrta revščina, ki jo je toliko med nami, o kateri bi človek mislil, da živi le od »božje besede«, pa jo vzdržuje dobrotna roka njihovega župnika, o kateri bi človek mislil, da zna čudeže delati.

Izmed vseh 70 let svetnikovega življenja je bilo brez dvoma zadnje najtežje. Saj so šli v teku tega leta preko njegove fare dogodki, ki so naravnost trgali njegovo srce: grabežljivi volkovi so z zmoto in orožjem mesarili po njegovi čredi. Mnogi so šli za vabljivimi gesli komunizma, a drugi so morali pasti, ker niso hoteli za lažnjivimi zvodniki; bili so po večini najboljši v fari; in potem še vse, kar je sledilo za tem... Ko so župljani z bojaznijo gledali, kako ves strtl je ob teh dogodkih njih župnik, je dejal: »Ne morete razumeti, kaj taki dogodki za župnika, ki je tako s farno zrastlel, kot sem jaz, pomenijo«. Pa je gospod svetnik podvojil svoje molitve, podvojila je molitve tudi njegova fara in že se kažejo obrisi lepših časov... Župnija te dni samo prosi Boga, naj da g. svetniku te čase tudi dočakati.

NAROČAJTE »SLOVENC«

KULTURNI OBZORNIK

M. Tomc: Križev pot

Kantata za mešani zbor, ženski zbor, alt solo, bas solo, orkester in orgle; izdala Glasbena Matica, ed. št. 226.

Slovenecem je profesor Tomc s tem delom podaril obširno in zelo pomembno glasbeno umetnino, kakršne se rode pri nas le na redke čase. Slike stiškega križevega pota, katere je ustvaril slovenski baročni slikar Fortunat Bergant iz Mekinj (1721.—1789.), academicus capitolinus v Rimu, so bile podlaga krasni pesnitvi Vide Tauferjeve. Vsaka prava umetnina ima trajno vrednost brez oziroma na čas in stil. Tako so Bergantove slike po 175 letih dale pobudo za vezano besedo, vezana beseda pa je rodila glasbeno zamisel. Prof. Tomc je namreč že dal časa iskal primeren tekst za kako večje glasbeno delo. Ni čuda, če ga je pesnitev Vide Tauferjeve navdušila, da se je v svojem lotil dela in tako dovršil to kantato.

Kantata obsega 14 postaj križevega pota z uvodom in sklepom. Glavno vlogo je skladatelj poveril mešanemu zboru, ki je nositelj glasbenega izraza v uvodu, v osmih postajah in v sklepu. Da poskrbi za potreben kontrast, je skladatelj v skladu z vsebino posameznih postaj porazdelil vmes še ženski zbor ter alt in bas solo; vsakemu od teh sta v amesli razporeditvi odmerjeni po dve po-

staji. Ze iz te razdelitve se vidi, da je križev pot predvsem vokalno delo. Orgle, oziroma orkester, imajo docela podrejeno vlogo in le redko samostojno posegajo v glasbeno dogajanje: s kratkim preludijem uvajajo glasbeni tok ali ga s par takti zaključujejo, opirajo zbor posebno na harmonsko in modulatorično kočljivejših mestih in spremljajo solista. Le pet razmeroma kratkih mediger, v katerih je uporabljena motivična snov iz vokalnih partij, je poverjenih instrumentu.

Kakor so slike tega križevega pota nastale skoraj pred dve sto leti, tako je temu primerno Tomčev glasbeni izraz arhaičen. Od začetka do konca popolnoma prevladuje polifonija, tako da je to delo prava zakladnica kontrapunktične umetnosti, kakršne Slovenci do sedaj še nismo imeli. Tomc je rojen kontrapunktik; njegov element je ritem, napet, neugnan in železno dosleden, izživljajoč se v širokih linijah, ki mu čudovito gladko teko, dočim pušča ob stran barvo in čustveno dinamiko. Vsako postajo občutljivo začne s kratkim komornim stavkom, ki nekako nadomešča recitativ v baročnem oratoriju; takoj nato pa se spušta v silno razgibane kontrapunktične tvorbe, v fugatne, kanonske in imitatorne oblike. Njegove teme, dasi ne prav izvirne, so jedrnate, jasne in napete, da kar same pogajajo naprej. V njihovi obdelavi uporablja ogromno tehnično znanje in spretnost: jih obrača razširja, uteanjuje, ponavlja zdej v glasovih zdej v orglah, jih vodi do mogočnih viskov. Takšen način komponiranja zahteva razumeke, rekel bi matematično usmerjenega duha in prof. Tomc je te vrste muzik. Na eplošno pravimo, da emo Slovenci liriki in da v svoji čustvenosti nimamo pravega čuta za ritem, toda za Tomca to gotovo ne velja. Njegove polje ni lirika, ni čustvo, ne mehka zasranjanost ob božajočih harmonijah, temveč sama premišljena, razumska stvarnost, izražena v formalno dokončno izdelani arhitektoniki in neukrotljivi ritmiki. Zato je prav, da je Tomc položil svo težo v kontrapunkt, kajti tu lahko razvile svojo bogato tehniko.

Fuge v strogem pomenu besede ni nobene v vsem delu. Ekspozicijo sicer prinese popolnoma korektno, izpeljava pa, ki ima nalogo ves material ekzepcijske izrabiti, je večinoma prekratka in premalo izrabljena. Ko bi človek pričakoval živahnega razpleta in stopnjevanja, pa je zvečinoma že konec, nakar sledi naslednja postaja z istim podstatkom in imamo vtis vednega začenenja. Najbolj posrečene se mi zde fugatne oblike v I., III. in IX. postaji.

Homofoni stavki, ki so večinoma kratki, na eplošno zaočajo za kontrapunktičnosti. Skladatelj jim je hotel dati arhaičen izraz, toda njihove harmonije so nekam prisiljene in tuje našim ušesom.

Da kontrapunktično tkivo ne bi bilo ne za izvajalca in ne za poslušalca prenaporno in monotono, je skladatelj poskrbel za mehkejša in bolj lirična mesta, ki jih je odmeril ženskemu zboru in altovskemu solo, dočim ima basovski solo zopet bolj dramatično noto. Ženski zbor slika Jezusovo srečanje z njegovo žalostno Materjo v IV. postaji in zneemanje s križa v VIII. postaji. Posebno prvi zbor je mojstrsko delo v svoji mehki in poglobljenem izrazu, dočim v drugem zboru molijo nekoliko puste harmonije takoj po prvih treh taktih. Altovski solo predstavlja Veroniko, ki poda Jezusu potni prt v VI. postaji in pa križanje v XI. postaji. Prvi je preprost epjev z značilnim tritaktičnim melismatičnim motivom, ki se ves čas izmenjava v glasu in orglah, v drugem epjevu pa je nakopičena morda največja lepota vsega dela. V temnem b-molu slika alt grozoto križanja in se pri besedah »na dušo mu zveni grozoten jek« povzpe do pretresljivega viska, nato pa globoko skrúšen prosi Gospoda odpuščenja. Basovski solo predstavlja v V. postaji Simona iz Cirene, ki pomaga Jezusu križ nositi in v X. postaji prizor, ko Jezusu vzamejo oblačila. Obe arji nosita značilne Händelovske poteze in eta gotovo med najlepšimi v naši solistični literaturi. Dramatičen izraz, velik glasovni obseg

in dolge melismatične fraze zahtevajo pevca prvega reda.

Orgelski part teče večinoma z zborom, pisan pa je gosto in zahteva izvajalca, ki je posebno izvežban zlasti v kontrapunktičnih tvorbah. Glede registracije ne bo težav, saj barva igra postransko vlogo; prevladovati bodo morali pač svetli registri, da kontrapunktične linije ne bodo zamazane. Sicer so pa orgle s svojo cerkvenostjo in vzdržanim, objektivnim tonom najbolj primeren spremljevalec tega dela.

Na zbor stavi prof. Tomc velike zahteve. Jedro težave bo pač v tem, da naši zbori niso vajeni polifonije. Druga težava je v tem, da glasove, zlasti tenor, rad drži v višini, s čimer sicer doseže bleščoč zvok, toda se ob tem tako pevec kakor poslušalec le preradi utrudijo, da potem potrebni viski ne morejo priti do polne veljave. Sicer pa bo o tem končna sodba mogoča šele ob izvedbi.

Ob tej Tomčevi kantati se mi nehotе vzbujata primera s Sattnerjevo Assumpcijo, ki je izšla leta 1912. Po obsegu sta si obe deli približno enaki: Tomčev orgelski izveleček obsega 108 strani, Sattnerjev klavirski pa 106, vsebina pa je povsem različna. Oba skladatelja predstavljata namreč popolnoma svojevrstni osebnosti v naši glasbi. V Sattnerjevem delu takoj opazimo čustvo, srce, fantazijo in pristno doživljenje, da nas kljub skromnemu izrazu in pomanjkljivi kompozicijski izobrazbi ogreje. Tomčeva muzika pa je zgrajena na razumske temelji, združena z virtuozno kompozitorno tehniko in dovršeno formalno zgradnjo, toda manjka ji srca. Ti dve skrajnosti sta v veliki meri stvar temperamenta in po tem, v katero skrajnost je kdo osebno usmerjen, bodo najbrž tudi poslušalec za vedno ali nezavedno sodili Tomčevo umetnino.

Orgelski izveleček z zborom in solistoma je prav lično raznožil na opolografu g. Kunaver. Delo že študira Glasbena Matica s spremljavo orkestra in ga bomo tako kmalu lahko slišali v koncertni dvorani. S. V.

Drobne novice

Koledar

Torek, 13. malega travna: Hermenegild, mučenec; Agatonika, mučenica; Karp, škof in muč. Sreda, 14. malega travna: Justin, mučenec; Dominina, devica in mučenica; Tiburelj, mučenec.

Zgodovinski paberki

12. malega travna:

I. 1869 se je rodil v Ljubljani (Krakovo) slovenski slikar Rihard Jakopič. Ljudsko šolo je obiskoval na Grabnu, končal šest razredov realke in se jeseni 1887. leta vpisal na dunajsko akademijo. Po dveh semestrih je odšel v Monako in stopil v Ažbetovo slikarsko šolo, jo redno obiskoval dve leti, nato pa do l. 1900. večinoma le pozimi, medtem ko je poletni slikal doma na deželji. Od leta 1900. je živel v Ljubljani, sodeloval tu pri ustanovitvi Slovenskega umetniškega društva in pri organizaciji prve slovenske umetniške razstave. Med tem časom je slikal skupaj z M. Jamom. Jeseni leta 1902. je odšel v Prago nadaljevati študije, se udeležil v naslednjih letih raznih razstav, nato pa se leta 1906. stalno naselil v Ljubljani, kjer je s Sternenom ustanovil risarsko in slikarsko šolo. Z velikimi gmotnimi žrtvami je sezidal v Tivoliju »Jakopičev paviljon« in ga leta 1909. s tretjo slovensko umetniško razstavo otvoril. Že na svojih prvih slikah iz monarhijske dobe je skušal izraziti mnogoličnost v barvnosti pojavov ob raznih osvetljavah ter izločil absolutno črno in belo barvo kot nemogoči, kar je monarhijska ocena pri odtodnih razstavi njegovih del leta 1892. označila kot novost v modernem slikarstvu. Hotel je upodobiti naravo tako, kakršna se vidi in se vnelaj za impresionistične vzore, še preden je bila ta struja v umetniškem svetu znana. Njegovo slikarsko delo je zelo obširno, delimo ga v tri stilne dobe: a) stil naturalističnega impresionizma (do l. 1906.), b) stil realističnega impresionizma (nekako do l. 1917.), c) stil barvnega ekspresionizma.

13. malega travna:

I. 1799 je umrl v samostanu na Monte Casino pri Neaplju langobardski zgodovinar Pavel Diacon. V svojem delu »Historia Langobardorum« je podal veliko vesti o naših prednikih; posebno važna so ona mesta, kjer poročila o selitvi Langobardov v Italijo in o bojih med Furlani in Slovenci —

I. 1858 je umrl v Neaplju slovenski misijonar v Sudanu (Afrika) in pionir evropske civilizacije ob Belem Nilu Ignacij Knoblar. Rodil se je 6. julija 1819. leta v Skočjanu pri Mokronogu. Ljudsko šolo je obiskoval v Kostanjevici, Celju in Novem mestu, kjer je dovršil tudi šest razredov gimnazije. Pod Baragovim vplivom se je odločil za misijonski poklic. Študijski bogoslovje v Ljubljani in Rimu. L. 1846 je papež Gregor XVI. ustanovil apostolski prokuratoriat za osrednjo Afriko. Propaganda je določila Knoblarja in še tri druge misijonarje za to delo. Knoblar je odšel najprej v Sirijo, da bi se seznanil z vzhodnimi običaji in jeziki, nato pa šel dalje v Kairo. Od tam je julija l. 1847 odzdrnil s svojimi tovariši z ladjo po Nilu nazgor proti Kartumu, ki je postal središče misijonskega dela. Nezdravo afriško podnebje je tirjalo svoje žrtve. Kmalu je Knoblar postal provikar; ustanovil je šolo za zamorske otroke, toda srce ga je vlekel na jug, kjer so bivala svobodna poganška zamorska plemena. S posebno jadrnico je odzdrnil na jug, prisel do 4° 4' severne širine; poizkus, da bi naselil med zamorci misijonarje, pa se mu ni posrečil, moral se je vrniti na sever. Pomoč iz Evrope je polagoma usihala. Naš Ignacij pa ni odnehal, odšel je v domovino iskati novih sredstev. Leta 1851 je bil že zopet v Egiptu, kupil je posebno misijonsko ladjo »Stella matutina« in se napotil v štirimi slovenskimi misijonarji na jug. Toda kljub nadelovskemu naporom se mu ni posrečilo misijonska razširiti ali vsaj utrditi. Izmed 24 misijonarjev, ki so prišli v letih 1851-58 v Sudan, jih je 17 umrlo. Zato je poslal Knoblar zamorske dečke v Evropo, da bi se tu pripravili za misijonsko delo. Jeseni l. 1857 je odšel tudi sam v Evropo iskati novih sredstev, pa je zaradi prenapora umrl. Knoblar ni bil samo velik misijonar, ampak tudi pomemben znanstven raziskovalec. Njegov skrbno sestavljeni zapiski o naravi, etnografiji in etnologiji prepotovanega ozemlja so bili dolgo edino pisano delo o tem delu Afrike.

Novi grobovi

† Leo Mataje, V Stražišču je v 55. letu starosti po dolgem trpljenju umrl ugledni posestnik in uradnik TPD v pokolu g. Leo Mataje. Pogreb blagega rajnega bo v torek ob štiri popoldne na domače pokopališče. Naj rajnemu sveti večna Luč, vsem, ki žalujejo za njim, pa naše iskreno sožalje.
† Zora Zupan. Po dolgi in mučni bolezni je preminula Zupanova Zora iz ugledne Srečko Zupanove družine. Pogreb bo v torek ob pol 3. iz kapelice sv. Andreja. N. p. v ml.

Duhovne vaje za gospe in matere bodo v Lichtenurinu v dnevi od 12.-16. aprila. Pričetek danes ob 5 popoldne, v torek pa bo govor ob 8. Pristržno vabljenje.

— Cvetične breskve in marelice je treba zavarovati pred slano. Ker so noči še vedno mrzle in jutraj pokriva slana polja in vrtove, je cvetne breskve in marelice v nevarnosti, da ga slana osmadi. Če rasto marelice pod stročnim napuščem je nevarnost precej manjša, ker so s tem kolikor toliko segrete od sonca in izžarevajo ponoči toplote, ki preprečuje slano, obenem pa še varuje cvetje tudi stročni napušč. Vendar je priporočljivejši in sigurnejši, da prekrijemo večje cvetoče veje in vejice z močnim papirjem, lahko žakljevino ali s platnenimi rjuhami. Na ta način zadržimo slano, da ne osmadi cvetov, ali vsaj preprečimo večjo škodo. Tudi v špaširju stoječe marelice se lahko zelo obvarujejo, ker polagamo kar preko lesa primerna pokrivala. Enako varujemo tudi breskve. Pri grmič postavimo visoke prekle preko krona nanje pa pritrđimo platnene rjuhe ali žakljevino. Lahko pa si že preje uredimo posebne prenosne priprave. Na dva droga ali prekli pritrđimo žakljevino in sicer na vrhu, ter zvečer, kadar grozi slana postavljamo te priprave poševno ob špaširje ali grme, da jih zavarujejo. Trud nam bo obilo poplačan z dobrim in sočnim sadjem.

Iz dela in življenja - od tu in tam

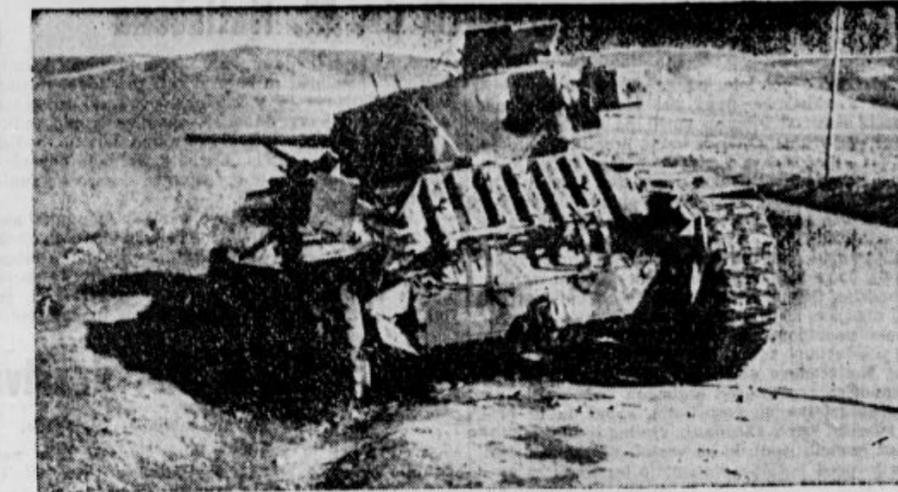
Iz Gorizije

Vse v cvetju. Smo v polni, cvetoči pomladi. Plodna ravan, ki objema naše mesto, je v živem razcvetu. Breskve, češnje, hruške, jablane, vse drevje in raznovrstno grmičevje razkošno cvete. Po sadovnjakih in vrtovih se blesti belina cvetja kot ob prvem snegu in mami vid. Mandeljini in marelice so že odeveteli. Vzduh je razmeroma hladen. Dnevi so rahlo vetrovni, navadno vlečejo severne sape. Ob jutranjih in večernih urah zebe v roke in pred par dnevi je pravil kmet iz okolice, da je pri njih jutraj zmrzovalo. Tudi suša se zopet oglašja. Blagodejna toča, ki smo jo dobili proti koncu marca, je bila vredna milijone. Ker pa skoraj vedno piha, je ozrače suho in tudi zemlja se hitro suši. Zato si poljedelci zopet želijo čimprej dežja. Ako pa prezremo te malenkostne vremenske neprilike, moramo s hvaležnostjo priznati, da nam je bilo nebo v zimskih mesecih dobro, milostno. Skoraj neprestano nam je sonce bilo razkošje svojih zlatih žarkov, preganjalo ostro burjo in oviralo snežne meteže. Zima je bila mila, ljudje niso trpeli hudih mrazov, četudi niso imeli drugega kuriva, ki bi ga bili tudi v najhujši potrebi težko nabavili. Pa tudi pri obleki in zlasti obutvi je bila suha, vedra zima ljudem v veliko dobro...

Z Gorenjskega

Lepa pogrebna slovesnost v Mežici. Minuli torek je bil slovesen pogreb štiri borec, članov SA Franca Zupanca in Edmunda Sircra ter članov SS Johanna Payerja in Jožefa Koprivnika. Pogreba so se udeležili politični vodja, odposlanstva SA, SS, Hitlerjeve mladine in vseh drugih organizacij stranke. V velikem številu pa je prihitelo prebivalstvo in rudniško delavstvo, ki je pospremlilo tovariše na zadnji poti. Pred rudniško hišo, v kateri imajo rudarji svoj dom, so položili vse štiri krste, nakar se je poslovil okrožni vodja Grum v lepem govoru in poudaril, da s prizadetimi sorodniki žaluje .vsa meziška dolina. Nato so zapeli pesem o koroški domovini, nakar se je razvil pogrebni spreved, v katerem je bilo nad 2000 udeležencev. Za skupino zastav na čelu spreveda so nesli 60 venec, krste pa so nosili SA in SS mošje. Njim ob straneh so šli rudarji v svojih zgodovinskih nošah. Na pokopališču so zapeli za slovo pesem o dobrem tovarišu.

Zborovanje starih bojevnikov v Domžalah. V Domžalah so se zbrali zadnji nedeljo bojevnik iz prve svetovne vojne. Gorenjski dnevnik pravi, da je prišlo 500 bojevnikov iz kamniškega okrožja na zborovanje. Med častnimi gosti so bili deželni svetnik dr. Doujak, zastopniki stranke, državne oborožene sile, policije in orožništva, kakor tudi častni zastopstvi iz Radovljice in Kranja. Po več nagovorih je bila izročena zastava kamniškega okrožja okrožnemu skupinskemu vodji dr. Rühlu. Ob zaključku je govoril kamniški okrožni vodja Pilz, ki je med drugim dejal: »Samo nemška obo-

V enem izmed spopadov na bojišču v Tunisu uničen sovražni tank.

— Nesreče na deželi. Na Blokah je padla z lestve in si zlomila desno nogo 17 letna hčerka kočarice Marija Mramorjeva. — Na cesti je padel in si zlomil levo roko 13 letni posestnikov sin Ciril Grmek s Turjaka. — V Stični je padla na cesti in si zlomila desnico 10 letna delavčeva hčerka Danica Remčeva. — Livarjev sin, 2 letni Peterček Zumberger v D. M. v Polju je bil povožen. Težak voz je šel čez njega. Dobil je notranje poškodbe. — V Zgor-nji Zadobrovi je padel z voza in si zlomil desno nogo 14 letni delavec sin Marijan Tratnik.

Z Vrhnike

Zahvala. Katoliško društvo Rokodelskih pomočnikov na Vrhniki je darovalo za občinske uboge vrhniške občine v počastitev spomina in nameste cvetja na grob blagopokojnemu g. dekantu Burniku 300 lir, zakar se županstvo tudi v imenu podpripnih iskreno zahvaljuje.

rožena sila je mogla boljševezem zadržati. Danes ne gre za usodo posameznih narodov, temveč za usodo Evrope. Edina bistvena izbira za Gorenjci je: red ali zmešnjava, Hitler ali Stalin. Ob zaključku so zapeli himno, nakar je bil mimohod. Gauleiter dr. Reiner je v torek obiskal meziško dolino, kjer je pregledal nekatere urade.

S Spodnjega Štajerskega

Razglas gauleiterja Uiberreitherja spodnještajerskim možem in ženam. Ob dvestletnici prevzema oblasti je izdal gauleiter dr. Uiberreither, ki je šef civilne uprave za Spodnjo Štajersko, razglas Spodnještajercem, v katerem se spominja dvestletnice prevzema oblasti. Med drugim pravi v razglasu, da se je kljub vojni moglo izvršiti na Spodnjem Štajerskem marsikaj koristnega, za kar gre zahvala tudi vodji štajerske domovinske zveze Francu Steindlu, ki je njegov prvi politični sodelavec, in dr. Oto Müller-Hacciusu, ki je na polju državne uprave njegov namestnik. Nadalje se zahvaljuje vsem sodelavcem in sodelavkam, ki sicer niso tako javno znani, a so vendar zvesto in marsikaj brez sleherne zahvale izvrševali svojo dolžnost in jo bodo tudi v bodoče. Vsi najrazkošnejši javni delavci v organizacijah so storiли vse, kar so mogli, da se je izvršila Führerjeva volja. Redke izjeme, ki so odpovedale, ne morejo vplivati; nje bo zadel tudi zakon z vsoto trdoto. Dalje pravi razglas, da je spodnještajersko prebivalstvo v daleko pretežni večini sledilo klicu krvi in se ni pustilo zapeljati po redkih izkoreninjencih, ki so sovražnikovi plačanci. — Tudi v bodoče nam bo treba to pot dosledno nadaljevati. Ob zaključku razglasa je poudaril gauleiter, da sedaj ni čas za velike proslave in da naj vsi proslavljajo drugo obletnico vrnitve Spodnje Štajerske v domovino z mislijo, da so vsi dolžni zahvalo za vse kar so in kar imajo le Führerju, kateremu naj tudi v bodoče zvesto in z vsoto vdanostjo služijo. Razglas prinaša sobotna »Tagespost« na prvi strani v posebnem tisku s faksimilom podpisa dr. Uiberreitherja. Veliko delo štajerske domovinske zveze v dveh letih. Nedeljska »Tagespost« prinaša uvodnik pod naslovom »Spodnja Štajerska se je vrnila v domovino«, ki ga je spisal Hermann Krauth. Clankar opisuje zlasti obsežno delo štajerske domovinske zveze ki je organizirala pol milijona Spodnjih Štajercem in jih vključila v nemško skupnost. Med drugim navaja tudi številčne podatke o politični organizaciji Spodnještajercem. Okrog 27.000 osebam na Spodnještajerskem je bilo podeljeno dokončno članstvo v štajerski domovinski zvezi in s tem tudi dokončno državljanstvo. Nad 415.000 oseb je na lastno prošnjo prejelo preklkljivo državljanstvo in le 82.000 oseb je bilo iz plemensko bioloških ali političnih razlogov začasno sprejetih le v varstvo nemške države. Spodnja Štajerska v zadnjih dveh letih. Nedeljska »Tagespost« je posvetila tretjo in četrto

stran obnovi Spodnještajerske. Prvi članek pod naslovom »Dve leti obnove na Spodnjem Štajerskem« in s podnaslovom »Kaj je izvršila nemška uprava«, je napisal namest. gauleiterja dr. Uiberreitherja vladni predsednik dr. Müller-Haccius. Poseben članek je posvečen štajerski domovinski zvezi in njenemu delu, dalje je poseben članek posvečen mariborskemu okrožju, ki šteje danes s priključenimi občinami 73.000 prebivalcev. Daljši članek obravnava tudi kulturno obnovo na Spodnjem Štajerskem.

Spominsko zborovanje v proslavo dvestletnice prevzema oblasti. »Tagespost« poroča, da je bilo v mariborski magistratni kavarni 7. aprila slovesno zborovanje, na katerem so proslavljali dvestletnico, odkar so Nemci v Mariboru prevzeli oblast. Spominске slovesnosti so se udeležili mariborski župan Fritz Knaus in predstavniki vojaških oblasti. Na zborovanju so počastili spomin 28 mariborskih Nemcev, ki so padli za domovino, nato pa je govoril nekdanji vodja skupine Johann Baron, ki je podčrl delo nemške narodnostne skupine.

Iz Hrvaške

Smrt člana hrvaškega sabora. V Preložu je umrl član hrvaškega sabora Ivan Petković.

Smrtna kazen za zlorabo uradniških položajev. V Zagrebu je bilo uradno sporočeno, da je tamšnjega naglo sodišče dne 7. aprila obsodilo na smrt inž. Ivana Havraneka, tajnika v hrvaškem finančnem ministristvu, in dr. Ivana Kolaka, načelnika oddelka v zunanem ministristvu v Zagrebu. Smrtna obsodba nad obeh je bila v zakonskem roku tudi izvršena. Imenovana inž. Havranek in dr. Ivan Kolak sta bila pred naglim sodiščem obsojena na smrt zaradi sledečega prestopka: inž. Havranek bi bil moral spraviti iz Srbije v Zagreb 40.000 kg svincea. Tega pa ni storil ter je omenjeno količino svincea spravil v Svico ter je zanj do bil 700 napoljeondorjev, katere je prinesel v Zagreb z ostalo kurirsko pošto načelnik hrvaškega zunanega ministristva dr. Ivan Kolak ter je za to do bil nagrado 600.000 kun. Dr. Kolak je od prejete nagrade 200.000 kun spravil še na Madžarsko. Hrvatske oblasti so inž. Havraneka prijelo ravno v trenutku, ko je hotel spraviti čez mejo na Madžarsko 250 napoljeondorjev.

Prvi plačani dopusti v NDH. V zadnjih osemih mesecih prejšnjega leta je uživalo 85.000 mladih hrvaških delavcev in učencev ter ostalih nastavljenec prv dvo do tritedenske plačane dopuste v smislu določil zakonske odredbe o zaščiti delavske mladine.

Izšel je

vzbirki »NAŠA KNJIGA« preplepi roman najboljšega bolgarskega sodobnega pisatelja

JORDANA JOVKOVA:

Domačija na meji

Za nenarodneke platne knjiga vezana v celo platno L 55,—

Založba »NAŠA KNJIGA«

Ljudska knjigarna v Ljubljani
Pred školjico 5 — Miklošičeva cesta 5

KINO MATICA

Predstave dnevno

ob 15., 17., 19-15 uri

Ob nedeljah in praznikih

ob 10-30, 15., 17., 19-15 uri

Drobna ljubljanska kronika

Najbolje sorodstvo daruje — počastitev pok. gospe Ljuzke Guzelj za »Dom slepih« 230 lir. Odbor društva »Dom slepih« se za plemeniti dar najiskrenejše zahvaljuje.

Tihna nedelja je bila letos sončna in lepa. Pravijo, da kakršna je tihna nedelja, takšna je evetna in takšna tudi velika nedelja. V mesto je vladalo pomladansko — — — razpoloženje. Kronist lahko zapiše, da so bile cerkve dopolnjene pri vseh mašah dobro obiskovane. Tudi razna prireditve so zasnovavale redno obiske. Popoldne so ljudje odhajali na kratke sprehode. Okolica je bila povsod živahna. Rožniški gozdovi so danaj zdrav in dober odvih vsem ljubiteljem prirode, ki se prav zdaj bujno oživljuje.

Glasbena Matica je raspisala jeseni leta 1941 glasbeni natečaj za vokalno-instrumentalno skladbo in poleti 1942 ji je izročil orkestralno partituro svojega največjega dela skladatelja Tomo. Žilji je veliko, četero večerno kantato za soli, zbor in orkester pod naslovom »Križev pot«, na podlagi besedila, ki ga je napisala slovenska pevnica Vida Tauferjeva. To besedilo je vzbudilo zanimanje skladatelja in delo, ki je nastalo na podlagi tega teksta in znamenitih Borgantovih slik Križevega pota v Stični, je rodilo umetnico, ki je danes največje delo te vrste v slovenski glasbeni literaturi. Začetek bo točno ob 7 zvečer. Predprijava se že vrši v knjigarni Glasbene Maticе.

Češnje leto evetno. Ko raznih krajih, zlasti v zatišku, kjer ni toliko vetrovno in kamor ne seže slana, so začele češnje leto lepo cveteti. Kakor poročajo, so zlasti lepo cvetoče češnje v nekaterih krajih okoli So-

stroga, kjer so za Ljubljančane znani sadovnjaki in kjer živa umni sadjarji. Tam so češnje že v najlepšem cvetju. Bukva je začela že lepo zeleneti. Na Golovcu je, kakor pravijo nekateri, ki zahajajo v tamonejšje gozdove, že zakukala kukavica svojo pomladansko pesmico.

Učite se strojepljan! Novi eno- in dvo- in trimeščni strojepljalski tečaji — dnevi in večerni — se pričnejo 14. in 15. aprila. Deset-prstna učna metoda. Specialna strojepljanjska šola: Največja moderna strojepljanjska; raznovrstni stroji. Poutk popoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Na razpislozgo odprospekt: Trgovsko učilišče »Christoforo« od dane naprej v knjigarni Glasbene Maticе.

Pasijonska igra »V času obiskanja« v Drami. Naša Drama je tekem 13 let že nekako ustaljena tradicija, da uprizarja v postnem in v velikonočnem času pasijonsko igro, ki jo je napisal prvotno E. Gregorin skupaj s o. Tomincem. Kasneje pa je Gregorin sam na novo uporablil evanđeljsko novelo Jezusovemu poslanstvu v Galilejo, ki so jo sedene, kar bo dalo letošnji predstavi novo zanimivost. Igra je postala popularna v naj-

širših narodovih plasteh; za našim gledališčem so jo uprizarjali vsi drugi manjši odri. Predstava bo izravana v tekočem tednu. Nadaljnaja objava v gledališkem sporedu, — Jezusa bo predstavljali E. Gregorin, ki je delo tudi zrealiziral.

V Ljubljani so umrli od 1.—8. aprila: Vokač Marija roj. Ogrine, 64 let, žena trgovca. Krevov trg 10; Gartner Marija, 66 let, služkinja. Japljeva 2; Bezjak Marija roj. Vihar, 79 let, posestnica. Martinova 57; Teržan Alfred, 31 let, sirotka. Vidovdanska 9; Sunantschitzki Julija roj. Suklje, 89 let, vadmnska učiteljica v p. Turnogradska 4; Drosar Marija roj. Vrhunec, 73 let, vdova poljejskega stražnika. Vidovdanska 9; Mušič Ivan, 71 let, invalid. Vidovdanska c. 9; Magister Helena roj. Berdajs vdova Zakotnik, 73 let, posestnica in gostinjsarka. Zaloška 143; Sitar Rozalija roj. Rehelj, 72 let, žena kjučavničarskega pomočnika. Japljeva 2; Jonka Analiha, 90 let, zezobenica. Japljeva 2; Coriary Ana roj. Grossmann, 70 let, žena cerkvnika. Cesta Arlele Rea 9; Pozibov Justina roj. Pirnat, 74 let, vdova žel. uradnika. Vidovdanska 9; Zelar Ana roj. Markuš, 87 let, vdova pekovskega pomočnika. Bleivelsova 17; Resman Frano, 84 let, pleksarski pomočnik. Knezova 39; Gabrovšek Marija, 84 let, vdova ekkladišnika. Japljeva 2; Kordin Anton, 46 let, duhovnik. Zaloška 11, Leončiče.

V Ljubljani bolnišniel so umrli: Arko Frančiška, 2 in pol leti, hči posestnice. Jančič 43. Sodražice, Kočevje; Voja Mihal, 82 let, žel. delavec v p. Hranilnišnica 8; Oblak Marijeta, 2 leta, hči monopol. uradnika. Tržaška 12; Ogrič Nikolaj, 58 let, brivec. Ciglarjeva 8; Tomažin Alojzij, 49 let, vojni invalid. Korytkova 26; Kollusek Karla roj. Germ, 73 let, delavska tobačne tovarne. Jančkova 15; Zanoni Peter, 1 leto, sin novinarja. Miska 16; Bernik Marija, 16 let, dijakinja. Opakarska 3; Čebul Jožef, 57 let, delavec. Ponikev-Dobropolje; Nitseh Srečko, 87 let, davčni uradnik v p. Groharjeva 26; Ničič Josip, 60 let, poljonič. Novo-

Laze, Kočevje; Ponikvar Roman, 1 leto, sin kajzarja. Vel. Ločnik 10 pri Vel. Laščah; Gruden Ivana, 64 let, žena tovarniškega delavca. Dobrunje 57; Malnarj Izncij, 62 let, očetnik. Cramelj 12; Nose Martin, 89 let, dnlzarica. Ribnica pri Kočevju; Furlan Tomaž, 86 let, kočijaž. Bleivelsova 25; Milavec Jakob, 71 let, višji davčni uprav v p. Miklošičeva 36; Pavletič Svetoj. 60 let, višji policijski agent v p. Svetosavska 24.

Gledališče

Opera:

Torek, 13. aprila, ob 18: »Janko in Metka«. Red A.

Sreda, 14. aprila, ob 18: »Madame Butterfly«. Red B.

Cetrek, 15. aprila, ob 18: »Evgenij Onegin«. Red Cetrek.

Petek, 16. aprila, ob 15: »Obuti galce«. — »Sirotka Marko«. Prireditve GLLI-a.

E. Hamperdinek »Janko in Metka«, pravljenska opera v 3 dejanjih. Obe: oca — Janko, mati — Polčeva — Golobova, Metka — Mlejnjkova. Hrustaj-baba — Karlovčeva. Trosi-možek — Barbilčeva, Kosi-možek — Urbančeva. Dirigent Niko Štrifof, režija in scena C. Debevec, zborovodja R. Simoniti, koreograf inž. P. Golovin, načrti za kostume J. Vilfanova.

Drama:

Torek, 13. aprila: Zaprtlo.
Sreda, 14. aprila, ob 18.30: »V času obiskanja«. Red Sreda.

Cetrek, 15. aprila, ob 18.30: »Veliki mož«. Izven. Cene od 15 lir navzdol.

Petek, 16. aprila, ob 15: »Mirandolina«. Izven. Cene od 12 lir navzdol.

E. Gregorin »V času obiskanja«, pasijonska igra v 6 postajah o Jezusovem poslanstvu. Spisano na podlagi evanđelja in tistega časa. V zrodbi so: Marija — Starčeva, Jezus — Gregorin, Janex — Verdonič.

Peter — Bratina, Juda — Nakrst, Magdalena — Sancinova, Nikodem — Plut, Faifa — P. Kovič, Poncij Pilat — Peček, Petronij — Drenovec, Lonrin — Pelfer, Veronika — Simičeva. Sodeluje velik del dramskega ansambla. Režiser E. Gregorin, scenski glasba prof. M. Tomo.

Naznanila

RADIO. Torek, 13. aprila: 7.30 Pisana glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanskini — 12.30 Plošč — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Pesmi in napravi — 13 Napoved časa, poročila v italijanskini — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovensčini — 13.12 Koncert rajdskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijanca, lahka glasba — 14 Poročila v italijanskini — 14.10 Orkester vodi dirigent Petralia — 15 Poročila v slovensčini — 17 Napoved časa, poročila v slovensčini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Plošč »La Voce del Padrone — Columbia« — 19.30 Poročila v slovensčini — 19.45 Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini — 20 Napoved časa, poročila v italijanskini — 20.20 Orkester vodi dirigent Rizza — 21.15 Koncert vodi dirigent Previtali — 22 Predavanje v slovensčini — 22.10 Moderne pesmi vodi dirigent Zemo — 22.45 Poročila v italijanskini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Plečič, Bleivelsova cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Poizvedovanja

Nekdo je v četrtek, 1. aprila, popoldne na Zales izgubil listek, ki je dokazilo, da je znani ljubljanski urar nekó njegovo stvar prevzel v popravilo. Ker bo le a tem listku mogel lastnino pri urarju spet dvigniti, za je najditelj izročil našemu uredništvu, kjer za lastnik dobi. Kdor ga je izgubil, naj se oglasi pri uredniku-novičarju.

Sodobni mednarodni obraz švedske prestolnice

Okrog sto inozemskih časnika je še v Stockholmu — Sestanki diplomatov ukinjeni

Nedavno smo objavili nekaj člankov o predvojnem življenju na švedskem. Tokrat posnemamo nekaj zanimivosti o sodobnem političnem življenju Stockholma po izvirnem članku v graškem listu »Tagespost«.

Glede mednarodnega političnega udejstvovanja zaostaja Stockholm nekoliko za Lisabono in za Ankaro. Družabno življenje stockholmske mednarodne družbe se razvija največ po zasebnih stanovanjih v zaključenih družbah. Seveda nalistite na zastopnike tujih držav tudi v hotelih, v velikih kinih in v gledališčih, ki so še vedno na višini, prvenstvo pa gre zaključenim sestankom v zasebnih stanovanjih.

Zdi se, da se diplomati zavedajo, da jih motrijo oči nasprotnika, ki prežijo na znake defetizma in depresije. Ravno zaradi tega dajo veliko na reprezentanco. To pa ne velja samo za diplomate. Tudi inozemska podjetja in organizacije, ki imajo svoje sedeže v Stockholmu, si prizadevajo izkazati se z družabno aktivnostjo.

Inozemski časninarski zastopstvo je sestavljeno iz predstavnikov vseh držav, ki so v vojni. Zastopani so tudi Jugovzhod, Japonska, Sovjetska Rusija in Amerika. Skupno je v tem času v Stockholmu približno sto inozemskih dopisnikov. Število nemških časnika odgovarja približno številu angleških.

V »diplomatskem hotelu«, t. j. v Grand Hotelu nasproti kraljevemu dvoru, so uredili že leta 1940. posebno sobo za časnike. Tu se sestajajo zlasti novinci, ki iščejo prepotrebnih zvez.

Se v prvem letu vojne je priredil švedski publicistični klub časninarski banket, pri katerem so sedeli zastopniki Osišča pri enem koncu mize, zastopniki Anglije in Amerike pa pri drugem. Dandanes se srečajo samo še od časa do časa v časninarskih prostorih Grand Hotela ali pa n. pr. pri konferenci finančnega ministrstva.

Naročajte »Slovenca«!

Iz Srbije

Pregled dvestoletnega udejstvovanja nemške narodnostne skupine v Banatu. »Donau Zeitung« poroča, da je v sredo, 7. t. m., govoril v beograjskem radiu vodja nemške narodnostne skupine v Banatu in Srbiji dr. Sepp Janko ter je poudarjal uspehe, ki jih je dosegla nemška narodnostna skupina v tamošnjih krajih v zadnjih dveh letih. Dr. Sepp Janko je uvodoma omenjal, da se je nemška narodnostna skupina v Banatu znašla po dogodkih dne 6. aprila 1941 v težkem položaju. Prevzeti je moral vso upravno oblast, ker je prejšnje uradništvo v glavnem zapustilo svoja mesta, ni pa imela za to potrebnih moči. Toda novi upravni aparat se je kaj kmalu zvilil v svoje nove naloge ter je lahko kmalu odgovarjal vsem zahtevam sedanjega vojnega časa. Zatem je dr. Janko govoril o novih cestnih in izsuševalnih delih v Banatu. Naglašal je, da je sedanja uprava v Banatu, kar se tiče cestnih del, storila več, kakor pa vse prejšnje uprave v zadnjih štiridesetih letih. Pri cestnih delih je bilo povprečno zaposlenih dnevno do 5000 delavcev, ki so opravili 450.000 delovnih dni. Za ta dela je bil porabljen kredit 256 milijonov dinarjev. Obsežna so bila tudi izsuševalna dela, ki so sedaj napredovala še tako daleč, da so v bodoče poplave v Banatu izključene. Vodstvo upravne službe je v nemških rokah. V upravi pa sodelujejo tudi vse ostale narodnostne skupine. Njihovi zastopniki odstopno odgovarjajo številni moči posameznih narodnostnih skupin. Po zadrževanju voditelja Nemcev v Banatu je sedanja tamošnja uprava posevečala več pozornost kmetijstvu, ki je v zadnjih dveh letih kljub vpklicu sposobnih moških v vojaško službo napredovalo. Pomanjkanje delavcev je bilo občutno ter so bile zato pritegnjene delovne moči ostalih narodnostnih skupin v Banatu. Tako je n. pr. 13.500 delavcev teh narodnostnih skupin pomagalo pri delu na posameznih nemških posestvih, katerih lastniki so bili poklicani ali pa so sami prostovoljno stopili v vojaško službo. Moderno je urejeno tudi žolstvo ter sedaj lahko vsaka narodnostna skupina ustanavlja svoje žole in v njih nastavlja svoje učitelje. Govornik je svoj izjavjanja zaključil s trditvijo, da je najbolj ponosen na svoje sorojake zaradi tega, ker so se stoodstotno odzvali sami klicu svojega voditelja in vstopili v nemško armado, kjer se sedaj bore proti sovražniku.

Zakonska uredba o likvidaciji srbskih denarnih zavodov. Srbska vlada je na predlog svojega finančnega ministra sprejela zakonsko uredbu, s katero ureja vprašanje likvidacije denarnih zavodov na sedanjem srbskem upravnem področju. Po tej uredbi bodo morali v Srbiji likvidirati vsi tisti

Ukinili so tudi vse skupne diplomatske sprejeme. Edino zvezo, ki je še ostala, predstavlja steklena soba hotela, poborvana s slikami, ki spominjajo na Snelgjućico. Iz te sobe vodijo diplomate ne glede na njih pripadnost k obrednim slovesnostim doma Bernardotov k nastopni avdienci pri kralju. V Stockholmu so še vedno poslanstva kraljevin in republik, ki so že davno prenehale. Na drugi strani pa je rumena palača fran-

coskega poslanstva spet zapuščena. Zadnji stanovalec, grof de Vaux St. Cyr, se je odpovedal Vchiju. Na njegovo mesto so imenovali Szapinja, odličnega politika, osepelega vojnega invalida. Zdi se pa, da so prešli na režim odpravnikova poslova.

So pa še stvari, o katerih nikdo ne govori, ki pa pridejo nenadno na beli dan, če zgrabijo kakšnega Judo, angleškega sabotažnega agenta, ali vodjo sovjetskega »Potovalnega urada« zaradi vohunstva. Sploh je v teh časih v Stockholmu veliko temnih elementov. Veliko emigrantov in drugih elementov se je tu naselilo in švedska mora iz dneva v dan bdeti nad nimi. Toliko o »sodobnih« pojavih, ki pa niso značilni samo za švedsko prestolnico, temveč za vsa večja nevtralna mesta.

Križanka št. 82

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
20				21						22							23		
24						25					26								
27					28				29		30		31				32		
33	34		35		36		37		38		39		40		41		42		
43		44					45		46		47				48				49
50			51							52						53			
54					55						56								57

Vodoravno: 1. mesto ob Donavi v Nemčiji, 4. kraj v Halozah, 10. južno sadje, 16. slovenski vladar, 20. posrednik, tehnična naprava, 21. puščava v Afriki, 22. del loka, 23. gradivo, 24. trgovski zastopnik, 25. nekdanji mladinski list, 26. oseba iz Perrijevoga Neznanege učenca, 27. papirnat pokrovilo, 28. konjska oprema, 30. del knjige, 32. poljska rastlina, 33. del glave, 35. glasbilo, 38. tovorna žival, 41. gruča ptice, 43. spis Franciška Saleškega, 46. gorovje v srednji Evropi, 48. model, oblika, 50. pristanišče na Finskem, 51. vrsta zelenjave, 52. oseba iz Gogoljevih

Ukrajinskih povesti, 53. pečena tvorba, 54. kraj na Dolenjskem, 55. moško ime, naslanjalo za noge, 56. vrsta denarja, 57. lesena posoda.

Navpično: 1. časovna enota, 2. mera za papir, 3. pijača, 4. soproga, 5. prebivalec severne Evrope, 6. teža zavoja, 7. pokrajina v stari Grčiji, 8. kraj na Notranjskem, 9. naslovna oseba iz Gotovčeve opere, 10. pristanišče v Italiji, 11. pokrajina v stari Grčiji, 12. reka v Rusiji, 13. ud družine, 14. ameriška gospodarska obnova, 15. kraj v Španiji, 16. maščoba, 17. turški naslov, 18. ograja, ločnica, 19. mesto na Japonskem, 27. slovenski dramatik, 28. gospodarska naprava, 29. azijski prebivalec, 31. verski gorečnej, 32. poganski bog, idol, 34. napaka, 35. domača žival, 36. domača žival, 37. vzrok bolečine, 38. slikarsko orodje, 39. slovenski pesnik, 40. del polja, 41. poseka, 42. žalost, 44. preprosto orožje, 45. japonski denar, 47. kaznivo dejanje, 48. slovenski pisatelj, 49. reka v Italiji.

Rešitev križanke št. 81

Vodoravno: 1. Bor, 2. opal, 5. Gepid, 4. klin, 5. RUR, 6. emir, 7. Sirah, 8. ukaz, 9. mak, 10. obol, 11. rebus, 12. klet, 13. vrt, 14. ažur, 15. Sercio, 16. svač, 17. mig, 18. crar, 19. Hanka, 29. plást, 30. vreača, 31. plavž, 32. vihar, 33. golič, 35. eter, 37. osat, 38. Plam, 39. Erna, 40. žoga, 41. telo, 42. šara, 43. Tuka, 45. oko, 47. Iza, 49. kor, 51. ris, 53. bar.

Navpično: 1. Bor, 2. opal, 5. Gepid, 4. klin, 5. RUR, 6. emir, 7. Sirah, 8. ukaz, 9. mak, 10. obol, 11. rebus, 12. klet, 13. vrt, 14. ažur, 15. Sercio, 16. svač, 17. mig, 18. crar, 19. Hanka, 29. plást, 30. vreača, 31. plavž, 32. vihar, 33. golič, 35. eter, 37. osat, 38. Plam, 39. Erna, 40. žoga, 41. telo, 42. šara, 43. Tuka, 45. oko, 47. Iza, 49. kor, 51. ris, 53. bar.

Al Cine • UNION • V kinu

prosegajo le replike del film se ponovijo predstave filma

ASSIA NORIS
una
STORIA
D'AMORE

ZRTEV VELIKE
LJUBEZNI

direktor: Camerini

Spisal Karel Jaromir Erben.

ČEZ NEKAJ DNI SE VRNE KRALJ DOMOV.

KO PRIDE IN VIDI, KAJ SE JE ZGODILO, SE RAZSRDI NA KRALJICO. ONA PA MU POKAŽE PISMO: OGLEDUJE PISAVO, PEKATE, VSE JE BILO NJEGOVO, LE VSEBINA POVSEM DRUGAČNA.

Ostala sta še dva...

28. kolo italijanskega državnega prvenstva. Torino vodi. Livorno samo za točko za njim. Poslednji naporji moštev na repku tabele.

V italijanskem nogometnem prvenstvu ni bilo večerj pomembnejših sprememb, če izvzamemo tekmo v Torinu. Tu je premagala Roma Juventus z 2:1. Roma si torej vidno popravlja položaj, čeprav je že zelo pozno. V vsem bodo zaigrali še dve kolu. Za prvo mesto prideta zdaj v poštev samo še dva: Torino in Livorno. Oba sta imela večerj srednje močna nasprotnika in sta ju premagala ter se spet pomaknila za dve točki naprej. Torino jih ima 40, Livorno pa je tik za njim z 39.

Podrobni izidi 28. kola so bili naslednji:

- Bergamo: Atalanta-Liguria 2:0
- Rim: Torino-Lazio 3:2
- Bologna: Venezia-Bologna 2:0
- Bari: Bari-Milano 2:0
- Milano: Vicenza-Ambrosiana 2:1
- Livorno: Livorno-Fiorentina 4:1
- Torino: Roma-Juventus 2:1
- Genova: Genova-Triestina 1:1

Nenavadno dobro so se držala moštva z repka razpredelnice, katerim gre za biti ali ne biti. Kdo bi si mislil, da bodo Benečani oskodovali Bologna in da bo Vicenza zmagala nad Ambrosiano! Tudi uspeh Triestine ni kar takoko: v Genovi je rešila z neodločnim izidom dragoceno točko. Kljub temu pa si še ni zavarovala obstoja v prvem razredu; trepnetno kaže, da bo izpadla Liguria, z njo pa tudi Venezia ali Triestina, ki sta na predzadnjem mestu z enakim številom točk.

Vrstni red in točke: Torino 40, Livorno 39, Juventus 35, Ambrosiana 32, Genova 31, Milano 29, Bologna in Roma po 28, Atalanta in Fiorentina po 27, Lazio 26, Bari in Vicenza po 25, Triestina in Venezia po 21 in Liguria 18.

Izidi prvenstva drugega razreda: Savona: Pescara-Savona 4:1, Cremona: Cremonese-Pisa 2:0, Alessandria: Alessandria-Palermo 1:0, Lodi: Lodi-Fanfulla 2:1, Rim: Brescia-Mater 3:1, Padova: Padova-Anconetana 5:0, Spezia: Spezia-Napoli 0:0, Napoli, Anconetana, Mater in Siena imajo še po eno tekmo v dobrem, Palermo pa štiri. — Vrstni red in točke v II. razredu: Modena 39, Napoli, Spezia in Brescia po 36, Pisa 25, Pro Patria 34, Cremonese 31, Fanfulla in Padova po 28, Anconetana 26, Udinese 25, Pescara 24, Novara 23, Alessandria 22, Mater 20, Siena 19, Palermo in Savona po 17.

Björn Borg poražen v Stockholmu. Sedem let je bil vajejn Björn Borg samo zmagovali. Nedavno pa so priredili v Stockholmu zanimivo pravilno prireditev pod naslovom stari mojstri proti mladim. In stari mojster Borg je podlegel v plavanju na 200 m prosto ga je prehitel mladi Rune Gustafsson in zmagal z izredno dobrim časom 2 min. 18,5 sek. Borg je zaostal samo za udarec z roko ali tečajno za 0,3 sek., bil pa je le poražen. (Koniec prihodnjé).

Kako skrbje ribe za zarod

Ribe se navadno drste vsako leto, a drst traja lahko po več tednov. Običajno ležejo ikre, a le malo med njimi je živorodnih. Plodovitost onih rib, ki se posebno ne brigajo za zarod, je veljanska. Tako znese menkova samica približno milijon jajčec, iver tri milijone, jesetrovka tri do šest milijonov, trska do devet milijonov. Njihova velikost je v obratnem razmerju s številom jajčec. Pri onih vodnih prebivalcih, ki skrbje za mladež, so jajčeca maloštevilnejša in tudi večja. Verjetnost oploditve tistih jajčec, ki so prepuščena sama sebi, je prav majhna. Mnogo jih zanese in razbijejo valovi, a veliko jih požoro ribe same in druge živali.

Krapovke odlagajo jajčeca na vodne rastline.

Med ribami, ki ne prepuščajo jajčec slučajni oploditvi, moramo omeniti krapovke. One ležejo ikre po plitvinah na povodne rastline, med trsje, v plitve potoke, da jih laže dosežejo semenčice, ki jih samci nanjo prelivajo. Pri mnogih ribah so jajčeca lepljiva in se tako lahko priljepejo na razno vodno rastje.

Mačka somica odlaga jajčeca, obdana s prosojnimi blazinicami.

Majhni somi se drste čez zimo. Samica pušča podolgasta jajca v prosojnih lupinah, ki sličejo četrtooglatim blazinicam. Te imajo na oglih dolge vitice, s katerimi se zatikajo in obešajo na vodne rastline. Narod imenuje ta jajca morske miši. Ostriževke navijajo ikrični motvoz okoli vodnega rastlinja.

Lososovka in pestrka si pripravite dršno posteljsko na prodšču.

Lososova samica napravi z udarci repa prostorno dršno posteljsko na prodšču. Ko se ona začne ikriti, je v bližini samec, ki urno med než-

nim ljubimkanjem zalije jajčeca, nakar jih samica spet skrbno zagrne. Prav take jamice narejajo postvrke v pečeni strugi, kamor odlagajo ikre, ki jih takoj osemenijo samci, a ikrice pa brižno zagrebejo.

Sužo si gradi plavajoče gnezdo.

Sužo je jegulji podobna riba in živi v Nilu. Med močvirnim trsjem si gradi velika, plavajoča gnezda. Njihovo dno je pod vodno gladino. Sploščka je v gnezdu okoli tisoč rumenkastih jajčec. Čez nekoliko dni pa zamrgoli v njem številni ribji zarodci. Mladiči imajo veljkanski redlini mešček in rdeče, nitaste junanje škrge. Preden ribice gnezdo zapuste, oboje izgube. Domačini se gnezdu predvidno bližajo in pravijo, da je stara žival huda in rada grize. Ribe in ikro s slastjo jedo.

Fatang si nareja ogromno gnezdo iz trsja.

Sorodni fatang iz Nila si gradi v močvirju velikanska gnezda. Debele stene so iz trsja in segajo do golih močvirnih tal. Ko se samica zdrsti, zapusti gnezdo skozi luknjo v steni. Mladež ima skrajno rdečo zunanjje škrge. Ko malo odraste, zapusti v gosti trumi zibel in kroži v bližini, a stara riba je vedno poleg. Običajno se ribe ne smenijo dosti za potomce, toda so tudi izjeme in nekatere grade zanje prava gnezda. Navadno jih gradi samec, ki se obče pri nobeni skupini vredenčarjev ne peča s tako vneto za zarod kakor pri ribah.

Samček malega kapiča si postavlja domek pod školjčno lupino.

Samček malega kapiča, neznatne morske ribice, si napravi gnezdece za ikre pod praznimi školjčnimi lupinami, ki leže v pesku. Ako so z volilno obrnjenega navzgor, jih povezne na pravo stran. Nato pod njo izkoplje pesek, da nastane pripravna jamica. Pri tem uporablja prsni in repno plavut ter vitla in izpira proč pesek, večje

kamenčke pa odnaša v gobčku. Potem školjko varno pokrije in zasuže s peskom od vseh strani, samo na enem mestu pusti vrata odprta. Podboje zamaže s kožnim sluzom, da so bolj trdni. Ko ima dograjeno hišico, prične vanjo zvaljati neveste, ker ni zadovoljen z eno samo. Gorje pa tekmeču, če ga zaskomina po njegovem domu in bi mu ga rad prevzel! Kruto ga nažene in tako obdela z zobmi, da mu včasih v cunjah visi koža in plavuti. Zmagoslavno se povrne domov in skuša najbližje nevestico premotiti, da bi ikrila pod njegovo lično streho. Ožarjen z živahnimi barvami nežno ljubimka okoli nje, jo zgovorno dreza z gobčkom in njegovo razburjeno srdece je polno nežnih izlivov. Zdajci smukne v gnezdece, kakor bi ji hotel pokazati pot, se naglo spet vrne in jo vneto vabi v kamrico. Ona pa se dela brezbržno, se brani in upira kot nerodno in sramežljivo kmečko dekletko v noče zlepa stopiti v gnezdece. Končno se da le prepogovoriti in prestopi prag hišice, se tamkaj obrne na hrbet, pritrdi s priveskom, spusti iz legla eno ali več lepjih jajčec ter jih pritrdi na hišni krov, kar stori na več mestih. Po končanem opravilu odide in zdaj radostno smukne še samček v gnezdece in prav tako na hrbtu leže oplodi jajčeca. Sprva so brez reda nametana na stropu, a ker si možiček vedno znova vodi nove neveste, mu kmalu vese krov obdajo z ikrami tako, da so zadnje samičke že v zadregi in le težko najdejo kak prazen prostorček. V hišici je zdaj prav pisana družba različnih starih jajčec, od katerih se vsako razvija približno devet dni. Skrbni očka budno bdi nad mladino in gnezdeca ne zapusti, dokler se ne prikaže zadnji mladiček iz rodne hišice. Čuvajnska služba ga precej izžrpa; ves je videti shuštan, saj res ne utegne sebe zadostno nahraniti. Drst traja nekaj mesecev in med tem časom dozori samici tedensko svež obrok jajčec. Zato se ne smemo čuditi, če jeseni kar mrgoli drobnega naraščanja po plitvinah. (Koniec prihodnjé).

S. S. VAN DINE:

42

Umorjeni Kanarček

»Ne vem,« Alys se je za hip zamislila. »Razsvetljava ni bila prava. Meni se živorceča barva ne poda. Obkle pa so bile kar očarljive.«

»Ce bi jih oblekli vi, brez dvornice... Katera barva vam je najbolj všeč?«

»Barve orhidej so mi najljubše,« je odvrnila z navdušenjem. »Čeprav mi tudi modra barva zelo dobro pristaja. Nek slikar mi je dejal, da bi morala nositi vedno le bele obleke. Hotel me je slikati, a moj tedanji zaročenec ga ni mogel trpeti.«

»Mislim, da je slikar imel prav. Vloga v sliki iz St. Moritza bi bila kakor nalašč za vas. Mala črnolaska, ki je pela romanco o snegu, je bila naravnost očarljiva v svoji beli obleki, a morala bi biti piavolasa. Koliko boljše bi ta vloga pristajala vam!«

»Zares boljše ta, kakor pa kitajska pesem. Belo krzno mi je tako zelo všeč. V reviji je pač tako, da ni mogoče narediti dobrega vtisa v vseh točkah. Ko pa je končana, vas vsi pozabijo!«

Pri teh besedah je žalostno vzdihnila.

Vance je odložil skodelico in jo s šaljivim nasmeškom pogledal. Nato pa ji je dejal:

»Čemu ste me varali, draga gospodična, glede ure, ob kateri je Mannix prišel k vam v ponedeljek zvečer? To nikakor ni bilo lepo...«

»Kaj hočete reči s tem?« je vzkliknila Alys presenečeno.

»Poglejte,« je začel pojasnjevati Vance. »Prizor iz St. Moritza pride na vrsto šele ob enajstih in zaključuje predstavo. Nikakor ni mogoče, da bi prisostvovali tej predstavi in ob pol enajstih že sprejeli doma gospoda Mannixa. Povejte mi odkrito, ob kateri uri je prišel v ponedeljek zvečer k vam.«

Alys je zardela.

»Kako ste prebrisani! Morali bi postati detektiv!... Kaj je na tem, če sem prišla domov šele po predstavi? Ali je to kak zločin?«

»Nikakor ne,« je prijazno odvrnil Vance. »Samo nekoliko netačnosti je v tem, da ste mi dejali, da ste se vrnila domov bolj zgodaj. Nikakor nisem prišel k vam, da bi vam delal kakše sitnosti. Ravno nasprotno: hočem vas celo obvarovati sitnosti in nevšečnosti. Če bo policija še nadalje poizvedovala, vas bo brez dvoma našla. Če pa se posreči meni, da podam načelniku policije nekatere podatke, ki se nanašajo na žalostne dogodke, ki so se odigrali v ponedeljek zvečer, policiji ne bo treba poizvedovati dalje.«

Dekle je namršila obrvi in dejala odločno:

»Poslušajte! Ničesar mi ni treba prikrivati in tudi Louisu ne. Če pa me zaročenec prosi, da naj rečem, da sem bila doma ob gotovem času, bom to storila. To smatram kot prijateljsko dolžnost. Louis je brez dvoma imel dovolj tehten razlog, da mi je to naročil. Ker pa ste bili tako prebrisani, in poleg tega tako nevljudni, da ste me obdolžili neiskrenosti, tedaj vam pač povem, da je prišel k meni šele po polnoči. Če pa me bo kdo drugi spraševal o tem, bom trdila, da je prišel ob pol enajstih, pa naj se zgodi kar hoče... Razumete?«

Vance se je priklonil.

»Da, razumel sem; a prav zato ste mi še bolj všeč.«

»A nikar ne pojditе od tod z napačnimi domnevanji,« je nadaljevala in oči so se ji zaiskrile. »Ker je Louis prišel k meni šele po polnoči, a če menite, da mi je kaj znano o Marjetini smrti, ste več kot nesopetni. Več kot eno leto je že, odkar je pretrgal vsako zvezo z njo in ni vedel niti če je še na svetu. Če bo kak policist trdil, da je zapleten v to zadevo, bom bom poskrbela toliko alibijev, kolikor jih bo hotel, pa četudi bi bilo to zadnje, kar bi še storila v tem življenju.«

Vedno bolj ste mi všeč,« ji je dejal Vance, in ko mu je pri odhodu podala roko, jo ji je poljubil.

Med vožnjo je bil ves čas zamišljen in šele ko smo se bližali policiji, je spregovoril.

»Naivna Alys me kar privlačuje,« je dejal. »Preveč dobra je za Mannixa... Zenske so tako prebrisane, a tako z lahkoto jih prevarati! Uganiti zna najbolj skrivne misli drugih ljudi, a ko gre za njenega izvoljenca, je gluha in slepa. Tipičen zgled je slepo zaupanje gosposične La Fosse v Mannixa. Zelo verjetno ji je dejal, da je v ponedeljek pozno zvečer še delal v pisarni. Bržkone ona tega ni verjela, prepričana je, da nikakor ni v nikakr zvezi s plesalkinim umorom... Upajmo, da ima prav in da Mannixa ne bodo vtaknili v luknjo... vsaj toliko časa, dokler opereta, ki ji je tako pri sre, ne bo prišla na oder... Če bom zaradi preiskave moral še enkrat prisostvovati kakr reviji, tedaj prav gotovo pustim vse skupaj...«

Ko sva dospela v urad, sva našla Markhama in Heatha v živahnem razgovoru, Markham je

imel pred seboj blok in več listov je že bilo popisanih. Ves je bil ovit v dim cigare. Health mu je sedel nasproti in nasmiljal komolce na kolena.

»S Heathom skušava urediti vso zadevo,« je dejal, ko naju je zagledal. »Razvrstiti skušava vse podrobnosti, ki so v zvezi z zločinom in najti zvezo med njimi... Povedal sem naredniku o Lindquistovem vedenju ter o njegovih groznjah, kakor tudi to, da stražnik iz Boontona ni prepoznal Cleaverja. A bolj ko proučujeva to zadevo, bolj je zapletena...«

Zbral je liste in jih spel skupaj.

»Dejstvo je, da nimamo nikakih dokazov, da bi mogli obdolžiti tega ali onega. Sumljive okoliščine glede Lindquista, glede Skeela, glede Cleaverja. Naš razgovor z Mannixom nikakor ne izključuje, da ne bi bil tudi on vmešan. Ko pa hočemo priti stvari do dna, se ne znajdemo več. Imamo Skeelove prstne odtise, ki pa bi mogli biti narejeni tudi v ponedeljek popoldne. Doktor Lindquist zdi, ko ga vprašamo, kje je bil v ponedeljek ponoči. Tudi njegov alibi ni mnogo vreden. Pripoveduje nam, da je gojil do dekleta očetovska čustva, v resnici pa je bil do ušes zaljubljen vanjo. Sicer pa je ta laž popolnoma razumljiva. Cleaver posodi svoj avtomobil bratu in potem me hoče prepričati, da je bil opolnoči v Boontonu. Mannix pa odgovarja zelo nejasno o svojih odnosih do dekleta...«

»Nikakor ne trdim, da so tvoja pojasnila brez vsake vrednosti,« je dejal Vance in sedel poleg narednika. »Bila bi lahko zelo dragocena, če bi jih bilo mogoče pravilno razvrstiti. Zdi se mi, da je težava v tem, ker manjka nekaj podrobnosti v tej uganki. Poskusi jih najti in prepričan bodi, da se bo vsa zadeva dala zelo lepo urediti.«

Prva paša za nogometaše privabila 1500 gledalcev

Lahova enajstorica prevzela vodstvo v I. razredu in dobila novega tovariša: Tobačno tovarno

Igrišče Ljubljane je postalo spet priljubljena točka za nedeljske popoldanske izlete ljubljancev. Včeraj jih je bilo okrog zelenega travnika že blizu 1500. Zanimalo jih je, kako bo potekla prva igra z usnjato žogo, kako se bo odrezala enajstorica Ljubljane in kaj bodo zmogli prikupni Marsoveci. Ko se je prikazala vrsta ljubljancev v zelenih majicah in za njo vrsta Marsovecev v belih, jih je mladina živahno pozdravljala.

Sodniku g. Makovcu je predstavil Lah naslednjo enajstorico Ljubljane: Rožič, Lah V., Varl, Perharič, Serezer, Pelicon Kroupa, Vodeb, Lah S. (kapitan moštva), Bertencej, Hacler.

Marsovece je vodil Doberlet in izročil sodniku listek z naslednjimi imeni: Pavlica, Piskar D., Slamič, Drobež, Perko, Pišek, Pisker L., Fajon, Žigon, Zajic, Doberlet (kapetan moštva).

Potem so začeli z igro, ki je bila v začetku precej raztrgana. Napad Ljubljane je pritiskal, toda pred Marsovimi podboji je dežural Slamič in čutil kakor se spodobi za predstražo lesene trdnjave. V 6. min. je uspel Marsu lep prodor; vratar je prvič odbil žogo, bil pa je na mestu še Piskar in postavil začetni rezultat 0:1 za Mars. Prvi uspeh Marsa so živahno pozdravili njegovi pristaši in so gradili na upanju, da bo šlo tako naprej.

Naslednje četrt ure je bila Ljubljana v premoči, ni pa igrala kaj prida učinkovito; ni znala izkoristiti kota, tudi prosti strel je šel previsoko, dvoje lepih strelcev pa se je odbilo v prečki. Šele v 20. min. je obedel žoga, ki jo je poslal Lah iz prostega strela v mrežo. Večkrat se je še razvil živahen dvojez med Lahom in Slamičem, ki je uspešno razdiral in pošiljal žogo v nasprotnikovo polje. Do gola je prišlo spet v 31. min., ko je dosegel Kroupa vodstvo za Ljubljano 1:2.

O prvem polčasu moramo reči, da je bila igra z obeh strani prizadevna, vrste pa so povezali in

se razživeli šele v drugi polovici igre. Dvakrat, trikrat je nastala nevarna gneča pred vratmi Ljubljane; igralce je zagnil oblak prahu, dokler se ni pojavila žoga v autu in rešila napeto situacijo. Po Kroupi je potem v 13. min. povišala Ljubljana razliko na 3:1. Premoš zelenih je postajala vedno občutnejša in nekaj lepih strelcev ljubljanske napadalne vrste je šlo tik nad prečko med drva. Napadi Marsa so postajali redkejši, vendar še vedno nevarni. Ugajal je zlasti Piskar, ki se je znal odtrgati. V 28. min. je znižal razliko na 3:2. Minute so potekale in vse je kazalo, da je igra za Marsovece izgubljena. Kroupa je še povišal razliko na 4:2; zadnjo besedo pa je imel Slamič, ki je poslal 3 minute pred koncem krepko enajmetrovko v mrežo.

Tako je končalo otvoritveno tekmovanje za I. razred med Ljubljano in Marsom 4:3. Ljubljana se je pokazala kot boljše moštvo in je zasluženo zmagala. V tehničnem oziru smo videli marsikatero pomanjkljivost, v ostalem pa so gledalci odhajali z igrišča zadovoljni z izidom in z nekaterimi lepimi prizori otvoritvenega srečanja.

Tob. tovarna : Mladika 4:2 (3:0)

Po tej tekmi je končno veljavno odredeno, kdo bo igral v I. in kdo v II. razredu. Pred tednom so zmagali Tobakarji z istim izidom. Zveza pa je tekmo razveljavila, ker so nastopili s kaznovanim igralcem. Včeraj popoldne je bila torej na igrišču Ljubljane ponovna kvalifikacijska tekma, ki je privabila okrog 300 gledalcev.

Mladika ni igrala podrejene vloge, ima pa smolo, da je brez zadostno izurjenega vratarja. Enajstorica Tob. tovarne je ugajala zlasti v borbениh startih, čeprav se zdi, da je tehnično še šibka. Zmagala pa je borbenost in tako se bo morala Mladika zadovoljiti s sodelovanjem v II. razredu.

enajstorica Tob. tovarne pa se bo kosala v bodoče z Ljubljano, Marsom in Hermesom. Tekmo je sodil g. Pušenjak.

Korotan : Vič 5:1 (2:0)

Tudi v II. razredu so začeli včeraj s prvenstvenim eporedom. V prvem kolu sta nastopila Korotan in Vič. Zmagalo je moštvo Korotana s svojo podjetno napadalno vrsto, ki ni oklevala, kadar je bilo mogoče poslati žogo v mrežo. Vičani so od lanskega leta precej napredovali, včeraj pa so nastopili nekoliko okrnjeni. V polju so pokazali marsikaj vseenege, pred vratmi pa so oklevali in so tako podlegli z visoko razliko 5:1. Sodil je g. Zajec.

Slovaki v Zagrebu

Hrvatska državna reprezentanca je odigrala v soboto svojo drugo letošnje mednarodno nogometno tekmo. Tokrat je nastopila na lastnih tleh proti Slovakom in jih premagala z 1:0 (0:0). Edini gol je zabil v II. polčasu Antolković. Sodil je Bolgar Atanasov, prirreditelj pa je prisostvovalo okrog 10.000 gledalcev. — Včeraj so gledali v Zagrebu medmesno tekmo med Bratislavo in Zagrebom. Pred 5000 gledalci so zmagali domačini z 1:2 (0:0). Gola za domače mestne barve sta zabila Krnić in Kacijan iz enajmetrovke.

Športni drobci

Zagrebska Concordia je dobila novega predsednika. Hrvatski državni športni vodja je imenoval generala Vladimira Krena, poveljnika hrvatskega letalstva, za predsednika športnega kluba V češki nogometni ligi so odigrali preteklo nedeljo tretje kolo. Po dosedanjih izidih kaže, da se bo ponovila za prvo mesto stara borba med Sparto in Slavijo. Enajstorica Pardubic, ki je bila doslej na tretjem mestu, je letos v slabi formi in je bila na lastnem igrišču premagana od SK Plsna z 2:4.

Poizvedbe

Črno nalivno pero
sem izgubil. Najditelj naj ga odda pri Kos, Idrijska stev. 3.

Kupimo

Pisalni stroj
dobro ohranjen, po možnosti novejša tipa, kupim. Ponuditi: A. Kovacic, Prešernova 44.

Pohištvo

Kupimo
več značajnih sobnih in kuhinjskih oprav, kakor tudi posamezne komade pohištva, kavče, otomane, modroce in druge uporabne predmete. Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vezo).

Prodamo

Sadje, zelenjavo, cvetje
ima vedno na zalogi BALOH, Kolodvorska 18.

Mrčes
(ušji, stenice, bolhe itd) zanesljivo uničite s »Tolin« praškom. Drogerija Kanc, Zidovska ulica 1.

Rumena korenje
in krmlino pero dobite v skladisih »Gospodarske zveze« v Maistrovi ulici št. 10.

Čitajte »Slovenca«

KINO SLOGA 11-11

Film naše mladine, poln mladostnega duha!

»Srečni dnevi«

Z najboljšimi igralci: Lilla Silvi, Amedeo Nazzari, Leonardo Cortese, Paolo Stoppa, Vera Carmi, Valentina Cortese.

Vsak dan štiri predstave: ob 14., 15.50, 17.40 in ob 19.30. — — — V nedeljo še ob 10.30.

KINO MATICA 11-11

Dnevno ob 15 film o nesmrtnem osvajalcu ženskih src

»Don Juan«

Adriano Rimoldi, Ellena Zaresci, P. Stoppa.

Dnevno ob 17 in 19.15 veleznimiv in naj-sodobnejši film ljubavno-kriminalne vsebine

»Zadeva Styx«

Napeti prizori, ples... V glavnih vlogah: Viktor de Kova, Laura Solari, Margit Symo

KINO UNION 11-11

Protresljiva zgodba, ki je ne boste pozabili!

»Žrtev velike ljubezni«

V gl. vlogah: Assia Noris in Piero Lullii.:

PRESTAVE:
ob delavnikih: 15.30, 17.30, 19.30; ob nedeljah in praznikih: 10.30, 15.30, 17.30, 19.30

Kupujte pri naših inserentih!

Konjski gnój
prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2495.

Fižolove prekle
dobite v skladisih Gospodarske zveze v Maistrovi ulici 10.

Novе kapne
prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2470.

Brezove metle
dobite pri »Gospodarski zvezi«, Bleiweisova cesta št. 29.

Žaganje
prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2494.

Izposodite si gramofon
in plošče proti majini odškodnini pri tt. »Evo-reste, Prešernova ul. 44.

ZAHVALA Vsem ki so spremili našo ljubljeno mamó

HELENO MAGISTER
VDOVO ZAKOTNIK

na poslednji poti, jo bogato obsuli s cvetjem, nadalje vsem, ki so z nama sočustvovali izrekava najprisrčnejšo zahvalo. Sveta maša zadošnica bo v sredo, dne 14. aprila 1943, ob 7 v cerkvi Sv. Družine.

Ljubljana — Moste, dne 12. aprila 1943.

Zalujoči Cirila in Minka.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da nas je danes, v 55. letu starosti, po dolgotrajnem in težkem trpljenju zapustil naš ljubljani, nepozabni sopro, oče, stari oče, brat, tast, svak in stric, gospod

LEO MATAJČ
uradnik TPD v pokouju in posestnik

Na njegovi poslednji poti spremimo našega dragega pokojnika z doma žalosti na domače pokopališče dne 13. t. m. ob 4 pop.

Stražišče, dne 10. aprila 1943.

Milka Matajč roj. Hrovat, soproga
Dr. Leo, Danica por. Rot, Savina por. Skakič, otroci
Fani por. Dolenc roj. Matajč, sestra; Beata roj. Lincner, snaha
ing. Vladimir Rot, ing. Vojislav Skakič, zeta
Vojko in Tatjana, vnuka

Namesto posebnega obvestila!

ČAŠA EGIPTOVSKEGA
PODKRALJA

U. Mioni 7

»Skrit?«
»Seveda. In več kaj so spletkarili? Da umorijo tebe, ki si po njihovem mnenju največji sovražnik Egipta, ker, so rekli, Faraon bi nam podaril kruh, pa ga ti siliš, da ga prodaja. Nisi zadovoljen samo z denarjem: danes hočeš živino, jutri boš zahteval hiše in polja in povino, jutrišnjem celo osebe prebivalcev, ki jih boš prodal na tuje trge.«
»Ali si zares to slišal?« vpraša Jožef, ki kar ni mogel verjeti tem besedam.
»Ne dvomi o meni.«
»Kajak si mi prišel povedat?«
»Ker te spoštujem kot največjega dobrotnika Egipta; ker nam daš jesti in bi brez tebe pomrli od lakote,« odgovori človeče.
»Ali ne zahtevaš nagrade?«
»Ne.«
»Pa sprejel bi jo?«
»Ne bi je sprejel. Prišel sem le zato, ker te zares ljubim,« ugovarja Ramuzenti.

Ta odgovor je napravil dober vtis na Jožefa. Njegov sum se je razpršil. Človek, ki ne le, da ne zahteva nobene nagrade za uslugo, marveč jo celo odklanja, je bil redek pojav, prava redkost. Ali more nad takim človekom dvomiti? Ali more sumiti, da je taka vest neutemeljena? Toda kaj ga je nagnilo, da ga je obvestil, ako celo odklanja nagrado? Vendar ta vest ni Jožefa vznemirila. Vedel je, da

ima mnoge sovražnike, ki ga sovražijo in bi ga najrajši umorili.
»Kako ti je ime?«
»Ramuzenti.«
»Opiši mi roparje.«
Ramuzenti je domišljavo opisal osem roparjev.
»Ali veš za njihova imena?«
»Ne. Toda spoznal bi jih med tisoči. Ako misliš...« in prekine.
»Kaj?« vpraša Jožef.
»Nič.«
»Kajak ne nadaljuješ?«
»Ker bi se morda zdelo, da zahtevam kakšno nagrado, na kar pa ne smem niti misliti. Danj, da odidem, ljubljenc svetega bika Apisa in Oziride naj te varuje,« reče prekanjeni Ramuzenti in se dela kot bi hotel iti, toda Jožef ga zadrži.
»Počakaj!«
»Kakor ukažeš,« odgovori Ramuzenti in se postavi v prvotni ponižni položaj.
»Kaj si mi hotel reči?«
»Odpusti me,« odgovori Ramuzenti, kakor bi nerad govoril. Glumil je tako zadržanje, da bi Jožefa prevarenil.
»Govoril Podkralj ti ukazuje.«
»Ubogam. Toda ne pripisuj mi, ako bom kaj rekel, da bi se ti zdelo iz poželjivosti in požrečnosti. Govorim, ker mi ukazuješ. Ako bi bil jaz v tvoji hiši in celo v tvoji službi, bi lahko pazil, ako bi se približali zločinci in hoteli vdreti, da te ugonoče.«
»Ali hočeš vstopiti v mojo službo?« vpraša Jožef, ki se mu je povrnil prejšnji sum.
»Ni mi treba vstopati v službo nikamor.

Sprejel bi jo le, ako bi ti želel, da tebe rešim, ki si rešitelj Egipta,« je bil previden odgovor, ki je razpršil nove dvome podkralja.
»S čim se pečaš?« vpraša ta.
»Nisem iz teh krajev. Prihajam iz Teb, slavnega mesta s sto vrat, in sem tu le mimogrede. V Tebah imam ženo in otroke. Toda ako gre za to, da uslišim tvojo željo, lahko ostanem kak teden, ker tvoje življenje je dragoceno, rešitelj Egipta!« vzklikne mali mož.
Jožef nekaj časa razmišlja, potem pa reče možičku:
»Vrni se jutri!«
Ta poljubi rob Jožefove obleke. »Tvoja želja je meni zapoved, rešitelj Egipta!« vzklikne in odide iz sprejemnice z nasmehom zmago-slavlja na ustnicah, česar Jožef ni videl.
Hodil je po obljubljenih mestnih ulicah in odšel v puščavo.

* * *

Blizu piramid je gorel ogenj, okrog kate-rega so bili zbrani nekateri možki.
»Zadeva ne more iti boljše. Ugrižnil je v trnek,« pripomni mali Ramuzenti.
»Daroval bom zlatega sena svetemu biku Apisu in svetemu volu Menevi, ako se posreči, da ga olajšamo,« pristavi Amen.
Baket pa zmajuje z glavo.
»Vaš načrt mi ne prija,« pripomni.
»Gotovo se posreči!« ugovarja Ramuzenti.
»Igramo se z glavami.«
»Tokrat jih ne izgubimo.«
»Skrbite pa, kar ste mi obljubili, da mu ohranite življenje.«

»Je pa pravi tepec povsem neškodljiv. Nikoli bi si ne bil mislil, da bo tako malo previden,« pravi Ramuzenti.
Prebrisanci so se še dolgo zadržali, da v podrobnosti določijo podlo podvzetje in odstranijo vse težave ter se povsem zavarujejo pred katerim koli presenečenjem.

3. POGLAVJE.
Spomini.

Asenet se je umaknila s sinovoma in pustila moža samega z mislimi razgovora, ki ga je imela z njim. Rekel je bil, da upa videti očeta in ta njegova želja bo uslišana, ker so njegovi bratje prestali preskušnjo.
Spominjala se je.
Pred nekaj meseci ga je upravnik žitnic vprašal:
»Prišli so neki možje iz kanaanske dežele kupovat žito. Ali naj jim ga prodamo? S seboj imajo mnogo srebra in so ga pripravljene plačati po vsaki ceni.«
Dežela Kanaan je bila politično odvisna od Egipta; številni njeni kraljiči so bili Faraonovi podvrženci. Zato se jim žito ni moglo odreči, zlasti ako ga plačajo; da ne bo imelo to oddaljeno ljudstvo slabih vtisov in bi jih bilo še težje držati podložne. Zita je pa tudi zadostij; zadostovalo bo za vse v vseh sedmih letih pomanjkanja.
Predno je pa dal upravniku dovoljenje prodati Kanaanecem zaproseno žito, jih je hotel videti, upajoč, da bo dobil od njih kakšno dragoceno vest o svojem očetu. Morda bodo vedeli povedati, ako je Jakob še živ.